

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909.   Andra Kammaren.   N:o 34.

Torsdagen den 25 mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 19 innevarande mars.

§ 2.

Föredrogos hvar för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner; och hänvisades därvid till lagutskottet propositionerna: med förslag till lag om ändrad lydelse af 1, 3, 8, 10, 17, 22, 44 och 65 §§ grufvestadgan, m. m.; och med förslag till lag angående ändrad lydelse af 2 kap. 3 § i lagen om nyttjanderätt till fast egendom den 14 juni 1907.

Till statsutskottet öfverlämnades Kungl. Maj:ts propositioner: med förslag till bestämmelser angående undersökning och tillgödö-
görande af mineralfyndighet å viss kronojord;
innefattande förslag till visst tillägg till de af 1908 års Riksdag antagna förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruks-
domäner; och
angående ombildning af lärarnes vid elementarläroverken änke-
och pupillkassa.

§ 3.

Efter föredragning härpå af de på kammarens bord liggande motionerna hänvisades:

herr *Rydéns* motion, n:o 218, till lagutskottet;
herr *Bergs* i Staby motion, n:o 219, till särskilda utskottet n:o 1;
herr *Brantings* m. fl. motion, n:o 220, till konstitutionsutskottet; och
herr vice talmannen *Staaßs* m. fl. motion, n:o 221, till bevillnings-
utskottet.

§ 4.

Statsutskottets häruppå föredragna utlåtanden n:is 69—73 blefvo ånyo bordlagda.

Andra Kammarens Prot. 1909. N:o 34.

§ 5.

Vidare föredrogos statsutskottets memorial:

n:o 74, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens fjärde hufvudtitel; och

n:o 75, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande anslag till införande af elektrisk belysning och värmeledning vid viss del af Vadstena hospital.

De i dessa memorial föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

§ 6.

Lagutskottets utlåtanden n:is 33—35, som härefter föredrogos, bordlades åter.

§ 7.

Föredrogs Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 181, innefattande delgifning af nämnda kammares beslut angående dess tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 4, i anledning af väckt motion angående skrifvelse till Konungen i fråga om åtgärder för folkuppfostringsväsendets utveckling i mera praktisk riktning.

Andra Kammaren beslöt hänvisa detta ärende till kammarens tillfälliga utskott n:o 1.

§ 8.

Slutligen föredrogos, men blefvo ånyo lagda på bordet Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 14, och Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 15.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Bergman</i>	under 10 dagar från och med den 29 mars,
„ <i>Svallingson</i>	„ 3 „ „ „ „ 1 april, och
„ <i>Wilson</i>	„ 5 „ „ „ „ 30 mars.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,50 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 26 mars.

Kl. 3 e. m. .

§ 1.

Justerades protokollet för den 20 innevarande mars.

§ 2.

Herr statsrådet *Petersson* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner: angående inköp för statsverkets räkning af en officerskår vid Smålands artilleriregemente tillhörig marketenteribyggnad vid regementets etablissemang i Jönköping;

angående anvisande af särskildt rekryteringsbidrag för fyllande af 1910 års stater; och

med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser angående laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar af Norrbottens län.

Nämnda propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

På framställning af herr talmannen beslöt kammaren att nästkommande tisdag den 30 innevarande mars företaga val af dels en suppleant i statsutskottet efter herr *Ström* i Transtrand och dels en suppleant i särskilda utskottet n:o 1 efter herr *Olsson* i Blädinge.

§ 4.

Herr *Johansson* i Jönköping aflämnade en motion, n:o 222, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående statsunderstöd till kommunala och enskilda läroanstalter.

Nämnda motion bordlades på begäran.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Ström</i>	i Öfver-Torneå under	6 dagar fr. o. m. d.	29 mars,
„ <i>Bromée</i>	i Billsta	10 ” ” ” ” ”	29 ”
„ <i>Persson</i>	i Stallerhult	2 ” ” ” ” ”	30 ”
„ <i>Eengtsson</i>	i Häradsköp	9 ” ” ” ” ”	30 ”
„ <i>Johansson</i>	i Möllstorp	7 ” ” ” ” ”	30 ”
„ <i>Röing</i>		3 ” ” ” ” ”	1 april,

herr *Carlson* i Herrljunga under 6 dagar fr. o. med den 29 mars och
,, *Persson* i Borrbý ,, 12 ,, ,, ,, ,, 28 ,,

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,15 e. m.

In fidem

Per Cronvall.

Lördagen den 27 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att herr *A. J. Christierson* till följd af *sjukdom* (Influensa) är oförmögen att tillsvidare deltaga i riksdagsarbetet intygar
Stockholm den 27 mars 1909.

Fritz Svensson.
leg. lek.

§ 2.

Herr statsrådet *Nylander* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

med förslag till lag angående husbehofsskogar inom vissa områden samt lag om ändrad lydelse af 2 § i lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar;

angående vissa med afvittringen inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker sammanhängande förhållanden;

angående åtgärder till skyddande af naturminnesmärken å kronans mark samt afsättande af vissa nationalparker;

angående indragning af de biskoparne anslagna prebendepastorat m. m.;

angående beviljande af anslag för anläggning af ny farled mellan Vänersborg och Göteborg, och

angående anordnande af sanatorievård åt vissa statstjänare.

De kungliga propositionerna bordlades på begäran.

§ 3.

Herr talmannen yttrade härefter: Jag ber att få meddela kammaren, att det efter öfverläggning i talmanskonferensen angående riks-

dagsarbetets ordnande under den närmaste tiden har beslutats, att arbetsplena komma att hållas i nästa vecka på torsdag kl. 2 e. m. med fortsättning kl. 7 e. m. och fredag samt, om så erfordras, på lördag och att första arbetsplenium efter påsk blir torsdagen den 15 april med början klockan 12 middagen, då gemensamma voteringskommissioner komma att företagas öfver till dess godkända voteringspropositioner. Under den mellanliggande tiden komma inga andra ärenden att företagas till afgörande än sådana, som angå voteringspropositioner, skrivelseförslag och dylikt.

§ 4.

Sedan Riksdagens båda kamrar förehåft och godkänt statsutskottets memorial n:is 25, 26, 34 och 45, bevillningsutskottets memorial n:o 14 samt statsutskottets memorial n:is 74 och 75, däri föreslagits voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, i hvilka kamrarna fattat stridiga beslut, samt bestämdt blifvit, att vederbörliga omröstningar öfver de olika besluten skulle denna dag äga rum, så anställdes nu omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nämligen:

Första omröstningen

(enligt statsutskottets memorial n: 25).

»Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen, med bifall till friherre H. Palmstiernas i ämnet väckta motion, må till ersättande af Hans Maj:t Konungens utgifter under år 1908 för officiella besök hos och mottagande af främmande statsöfverhufvud å extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af 175,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren afslagit friherre Palmstiernas förenämnda motion.»

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs sedlarnes öppnande och uppräknings, och befanns, att omröstningen utfallit med 49 Ja och 164 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren

samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 130 Ja och 9 Nej,
 hvadan, då därtill lades Andra Kammarens röster
 eller ..... 49 Ja och 164 Nej,
 sammanräkningen visade ..... 179 Ja och 173 Nej;
 och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt
 i öfverensstämmelse med jappropositionens innehåll.

Andra omröstningen

(enligt utskottets memorial n:o 26 punkt 2.)

»Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen i anledning af väckt motion i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning, huruvida och till hvilket belopp samt under hvilka villkor statsanslag till föreningen för kustvård åt skrofulösa barn må för uppförande af ännu en sanatoriebyggnad vid Apelviken invid Varberg beredas, samt att Kungl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill omständigheterna må föranleda, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren beslutat att på extra stat för år 1910 bevilja Föreningen för kustvård åt skrofulösa barn, till uppförande af ännu en sanatoriebyggnad vid Apelviken invid Varberg, ett anslag af 25,000 kronor, på de villkor för anslagets åtnjutande, som af Kungl. Maj:t må bestämmas.»

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs sedlarnes öppnande och uppräkning, och befanns, att omröstningen utfallit med 58 Ja och 159 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 95 Ja och 44 Nej,
 hvadan, då därtill lades Andra Kammarens röster
 eller ..... 58 Ja och 159 Nej,
 sammanräkningen visade ..... 153 Ja och 203 Nej;
 och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Tredje omröstningen

(enligt statsutskottets memorial n:o 34).

»Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen dels för uppförande af en byggnad för vissa kontor inom järnvägs-

styrelsen beviljar ett anslag af 800,000 kronor och däraf på extra stat för år 1910 anvisar 300,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af tillgängliga medel redan under innevarande år utanordna sistnämnda belopp, dels ock medgifver, att till byggnadsplats må från den under Karlbergs kungsgård lydande, af krigsskolan disponerade så kallade Solnaskogen upplåtas ett område af lämplig storlek, som af Kungl. Maj:t bestämmes, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren afslagit Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.»

Sedan voterings-sedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voterings-sedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs sedlarnes öppnande och uppräknig, och befanns, att omröstningen utfallit med 60 Ja och 159 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 117 Ja och 23 Nej, hvadan, då därtill lades Andra Kammarens röster

eller ..... 60 Ja och 159 Nej,
sammanräkningen visade ..... 177 Ja och 182 Nej;

och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattad i öfverensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Fjärde omröstningen

(enligt statsutskottets memorial n:o 45).

»Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen dels för anläggning af en reparationsverkstad vid Notviken beviljar, utöfver redan tillgängliga medel, ett anslag af 500,000 kronor samt däraf för 1910 anvisar ett belopp af 250,000 kronor, dels ock medgifver, att för ifrågavarande verkstadsanläggning må af Notvikens mötesplats på statens järnvägar öfverlåtas ej mindre det område af omkring 24 hektar, som å den i ärendet omförmälda karta omslutes af röda begränsningslinjer, jämte å området befintliga byggnader och växande skog än äfven den ytterligare mark, som erfordrades för spåranläggning, allt mot en ersättning af 8,500 kronor att ingå till landtförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.»

Sedan voteringsedlarna blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs sedlarnes öppnande och uppräknings, och befanns, att omröstningen utfallit med 85 Ja och 133 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 127 Ja och 12 Nej, hvadan, då därtill lades Andra Kammarens röster

eller ..... 85 Ja och 133 Nej,
sammanräkningen visade..... 212 Ja och 145 Nej;
och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med jappropositionens innehåll.

Femte omröstningen

(enligt bevillningsutskottets memorial N:o 14).

»Den som i likhet med Första Kammaren vill, att 1 § i förevarande förordning skall erhålla följande lydelse:

»1 §.

Vid resa annorledes än med järnväg från Norge till Sverige öfver nedannämnda delar af gränsen vare det, med undantag för spelkort, hvilka äro underkastade såväl stämpelafgift som tull, samt brännvin och sprit jämte därmed beredda drycker äfvensom vin, för hvilka senare varor tull skall erläggas, medgifvet att af till införsel tillåtna, tull underkastade naturalster eller tillverkningar tullfritt och, hvad beträffar socker, jämväl skattefritt medföra följande mindre partier, nämligen:

a) då resa sker öfver de delar af gränsen, som äro belägna mellan gränsstationen i Mitandersfors i Värmland och gränsen mellan Värmland och Dalarna samt mellan Ljusnebacken i Härjedalen och Frostvikens socken i Jämtland:

bröd, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
malt, 10 kilogram,
maltdrycker, alla slag, tillsammans 5 liter,
risgryn, 5 kilogram,

socker och sirap, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
spannmål, omalen, 40 kilogram,
» malen, 25 kilogram,
tobak, oarbetad och arbetad, alla slag, tillsammans 1 kilogram,
väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett
sammanlagdt värde af 25 kronor, samt

andra varor till ett sammanlagdt värde af 20 kronor;

b) då resa sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan
gränsen mellan Värmland och Dalarne samt Ijusnebacken i Härjedalen,
eller öfver gränsen mot Frostvikens socken i Jämtland och norr
om denna belägna orter:

bröd, alla slag, tillsammans 20 kilogram,
fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
malt, 40 kilogram,
maltdrycker, alla slag, tillsammans 10 liter,
risgryn, 5 kilogram,
socker och sirap, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
spannmål, omalen, 150 kilogram,
» malen, 100 kilogram,
tobak, oarbetad och arbetad, alla slag, tillsammans 1 kilogram,
väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett
värde af 40 kronor, samt

andra varor till ett sammanlagdt värde af 30 kronor.

Där vara af resande medföres i större myckenhet, än ofvan stadgats,
skall tull och, hvad beträffar socker, jämväl sockerskatt, enligt
hvad eljest gäller, erläggas för hela den af varan införda kvantiteten.

Afgiftsfrihet, hvarom i denna § sägs, gäller icke för varor, som
i handelsafsikt införas, vare sig för att i vanlig ordning försälas eller
för att utlämnas såsom ersättning för verkställdt arbete, ej heller för
varor, som af handlande eller för handlandes räkning införas, såvidt
de äro af de slag, med hvilka han idkar handel.

Resande vare, om tulltjänsteman eller tullbetjänt sådant fordrar,
skyldig att, jämte uppgift om yrke och hemvist, aflämna en under
edlig förpliktelse afgifven skriftlig försäkran, att de varor, han medför,
icke införas i handelsafsikt, på sätt ofvan förmäles. Införas varorna
icke för resandes egen räkning, skall sådan försäkran afgifvas af den,
för hvilkens räkning de införas. Underlåter någon aflämna dylik försäkran,
skola varorna i vanlig ordning tullbehandlas.»

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

* Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren beslutat,
att 1 § i förevarande förordning skall erhålla följande lydelse:

1 §.

Vid resa annorledes än med järnväg från Norge till Sverige öfver nedannämnda delar af gränsen vare det, med undantag för spelkort, hvilka äro underkastade såväl stämpelafgift som tull, samt brännvin och sprit jämte därmed beredda drycker äfvensom vin, för hvilka senare varor tull skall erläggas, medgifvet att af till införsel tillåtna, tull underkastade naturalster eller tillverkningar tullfritt och, hvad beträffar socker, jämväl skattefritt medföra följande mindre partier, nämligen:

a) då resa sker öfver de delar af gränsen, som äro belägna mellan gränstationen i Mitandersfors i Värmland och gränsen mellan Värmland och Dalarne samt mellan Ljusnebacken i Härjedalen och Kalls socken äfvensom mellan Kalls och Frostvikens socknar i Jämtland:

bröd, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
malt, 10 kilogram,
maltdrycker, alla slag, tillsammans 5 liter,
risgryn, 5 kilogram,
socker och sirap, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
spannmål, omalen, 40 kilogram,
» malen, 25 kilogram,

tobak, oarbetad och arbetad, alla slag, tillsammans 1 kilogram,
väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett sammanlagdt värde af 25 kronor, samt

andra varor till ett sammanlagdt värde af 20 kronor;

b) då resa sker öfver den del af gränsen, som är belägen mellan gränsen mellan Värmland och Dalarne samt Ljusnebacken i Härjedalen, eller öfver gränsen mot Kalls socken i Jämtland, samt från södra gränsen af Frostvikens socken och norr om denna belägna orter:

bröd, alla slag, tillsammans 20 kilogram,
fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
malt, 40 kilogram,
maltdrycker, alla slag, tillsammans 10 liter,
risgryn, 5 kilogram,
socker och sirap, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
spannmål, omalen, 150 kilogram,
» malen, 100 kilogram,

tobak, oarbetad och arbetad, alla slag, tillsammans 1 kilogram,
väfnader, alla slag, tillsammans 15 meter, dock icke utöfver ett värde af 40 kronor, samt

andra varor till ett sammanlagdt värde af 30 kronor.

Där vara af resande medföres i större myckenhet, än ofvan stadgats, skall tull och, hvad beträffar socker, jämväl sockerskatt, enligt hvad eljest gäller, erläggas för hela den af varan införda kvantiteten.

Afgiftsfrihet, hvarom i denna § sägs, gäller icke för varor, som

i handelsafsikt införas, vare sig för att i vanlig ordning försäljas eller för att utlämnas såsom ersättning för verkställt arbete, ej heller för varor, som af handlande eller för handlandes räkning införas, såvidt de äro af de slag, med hvilka han idkar handel.

Resande vare, om tulltjänsteman eller tullbetjänt sådant fordrar, skyldig att, jämte uppgift om yrke och hemvist, aflämna en under edlig förpliktelse afgifven skriftlig försäkran, att de varor, han medför, icke införas i handelsafsikt, på sätt ofvan förmäles. Införas varorna icke för resandes egen räkning, skall sådan försäkran afgifvas af den, för hvilkens räkning de införas. Underlåter någon aflämna dylik försäkran, skola varorna i vanlig ordning tullbehandlas.»

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs sedlarnes öppnande och uppräkning, och befanns, att omröstningen utfallit med 41 Ja och 177 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med..... 80 Ja och 61 Nej, hvadan, då därtill lades Andra Kammarens röster

eller..... 41 Ja och 177 Nej,
sammanräkningen visade..... 121 Ja och 238 Nej;

och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Sjätte omröstningen

(enligt statsutskottets memorial N:o 74 punkt 1).

»Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen må, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjänte vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår (bil. 5—53 vid nämnda protokoll), höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 21,768 kronor till 17,976,168 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren, beslutat att med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för

fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjänte vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår (bil. 5—53 vid nämnda protokoll), minska anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 33,232 kronor till 17,921,168 kronor.»

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs sedlarnes öppnande och uppräknings, och befanns, att omröstningen utfallit med 54 Ja och 166 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 123 Ja och 18 Nej, hvadan, då därtill lades Andra Kammarens röster

eller ..... 54 Ja och 166 Nej,

sammanräkningen visade ..... 177 Ja och 184 Nej;

och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Sjunde omröstningen

(enligt statsutskottets memorial N:o 74 punkt 2).

»Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen må för anskaffning af ny fältartillerimateriel bevilja 3,000,000 kronor och däraf för år 1910 å extra stat anvisa 800,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.»

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs sedlarnes öppnande och uppräknings, och befanns, att omröstningen utfallit med 90 Ja och 130 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 140 Ja och 1 Nej, hvadan, då därtill lades Andra Kammarens röster

eller ..... 90 Ja och 130 Nej,

sammanräkningen visade ..... 230 Ja och 131 Nej;

och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Åttonde omröstningen

(enligt statsutskottets memorial N:o 75).

»Den som i likhet med Första Kammaren vill, att Riksdagen för anordnande af elektrisk belysning och värmeledning vid vissa delar af Vadstena hospital beviljar ett anslag af 245,000 kronor samt däraf på extra stat för år 1910 anvisar 100,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Kungl. Maj:ts förevarande framställning.»

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs sedlarnes öppnande och uppräknings, och befanns, att omröstningen utfallit med 42 Ja och 176 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 96 Ja och 43 Nej, hvadan, då därtill lades Andra Kammarens röster

eller ..... 42 Ja och 176 Nej,
sammanräkningen visade ..... 138 Ja och 219 Nej;
och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

§ 5.

Herr statsrådet *Nylander* aflämnade Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om uteslutande tills vidare af rätten att erhålla laga skifte inom vissa områden m. m.

Denna proposition blef på begäran bordlagd.

§ 6.

Föredrogos hvar för sig Kungl. Maj:ts på kammarens bord hvilande propositioner; och hänvisades därvid till statsutskottet propositionerna:

angående inköp för statsverkets räkning af en officerskåren vid Smålands artilleriregemente tillhörig marketenteribyggnad vid regementets etablissemang i Jönköping; och

angående anvisande af särskildt rekryteringsbidrag för fyllande af 1910 års stater.

Till lagutskottet hänvisades Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser angående laga skiften i Juckasjärvi och Karesuando socknar af Norrbottens län.

§ 7.

Efter föredragning hänvisades till särskilda utskottet n:o 2 herr *Johanssons* i Jönköping motion, n:o 222.

§ 8.

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.*

Till afgörande fanns å föredragningslistan först upptaget statsutskottets utlåtande n:o 69, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående lönereglering för fögderiförvaltningen.

I en till Riksdagen den 29 sistlidne januari aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition n:o 37 hade Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden samma dag föreslagit Riksdagen att

1:o) godkänna uti propositionen upptagen aflöningsstat och öfvergångsstat för fögderiförvaltningen, hvilken liksom hittills skulle handhåvas af kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän, att tillämpas från och med år 1910;

2:o) godkänna vissa närmare angifna villkor och bestämmelser för de i staten upptagna aflöningsförmåner;

3:o) förklara dels att enhvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträdde någon af nu ifrågavarande befattningar vid landsstaten, skulle vara pliktig att underkasta sig ofvan omförmälda villkor och bestämmelser, dels att de förutvarande ordinarie innehafvare af dylika befattningar, hvilka icke före den 1 november 1909 anmälde, att de ville underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nyssnämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunde därtill förbindas, skulle varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranleddes af bestämmelserna i gällande särskild lag angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

4:o) medgifva, att statsverket, då länsmansboställe indroges till kronan, skulle mot lösen efter värdering vid syn öfvertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshafvaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen pröfvades vara för bostället nyttiga; samt

5:o) höja anslaget till landsstaterna i länen med 893,835 kronor eller från 3,066,970 kronor till 3,960,805 kronor.

I sammanhang härmed hade utskottet till behandling förehaft två inom Andra Kammaren väckta motioner.

Uti motionen n:o 198 hade herr *Kronlund* m. fl. hemställt, att

Riksdagen ville med afslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga under förnyad ompröfning, huruvida icke kronofogdetjänsterna kunde indragas och kronofogdegöromålen öfverflyttas på andra landsstatstjänstemän, samt därefter för Riksdagen framlägga förslag i ämnet, men tillika förordat, att i afvaktan på denna frågas slutliga afgörande en tillfällig löneförbättring, i likhet med hvad som skett föregående år, måtte beviljas ifrågavarande tjänstemän.

Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)

Uti den andra motionen, n:o 200, hade herr Åkerlund föreslagit, att Riksdagen ville, med afslag å Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa förnyad utredning angående omreglering af fögderiförvaltningen i riket, i syfte att kronofogdetjänsterna kunde indragas och de göromål, som ålåg kronofogdarne, öfverflyttas dels på länsmännen, dels på häradsskrifvarne, och att Kungl. Maj:t täcktes taga under ompröfning, huruvida icke det hufvudsakliga polisväsendet å landsbygden, såsom stående i nära sammanhang med fögderiförvaltningen, borde ordnas på samma gång som denna, samt att Kungl. Maj:t därefter ville för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Utskottet hemställde:

A) att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition, måtte

1:o godkänna följande aflöningsstat och öfvergångsstat för fögderiförvaltningen att tillämpas från och med år 1910:

Aflöningsstat.

	Lön	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa kr.	Anmärkingar.
Kronofogdar:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län).....	3,200	1,400	200	300	5,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
9 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län).....	28,800	12,600	1,800	2,700	45,900	
1 tjänsteman (öfriga län).....	3,200	1,400	—	300	4,900	
73 tjänsteman (" ")	233,600	102,200	—	21,900	357,700	
Transport	268,800	117,600	2,000	25,200	413,600	

Angående
lönerreglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)

	Lön	Tjänst- görings- pennin- gar	Orts- tillägg	För- valt- nings- bidrag	Summa kr.	Anmärk- ningar
Transport	268,800	117,600	2,000	25,200	413,600	
Häradsskrifvare:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,200	1,000	200	—	3,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 500 kr.
9 tjänstemän (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	19,800	9,000	1,800	—	30,600	
1 tjänsteman (öfriga län)...	2,200	1,000	—	—	3,200	
84 tjänstemän (" ")...	184,800	84,000	—	—	268,800	
hvertill kommer förvaltningsbidrag med 150 kr. för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden i tjänstedistriktet, forslagsvis	—	—	—	115,000	115,000	
Länsmän:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,500	900	200	300	2,900	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter ytterligare 5 år med likaledes 300 kr.
67 tjänstemän (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	100,500	60,300	13,400	20,100	194,300	
1 tjänsteman (öfriga län)	1,500	900	—	300	2,700	
417 tjänstemän (" ")	625,500	375,300	—	125,100	1,125,900	
Summa	1,206,800	650,000	17,600	286,000	2,160,400	

Öfvergångsstat.

	Lön.	Tjänst- görings- pennin- gar	Orts- tillägg	För- valt- nings- bidrag	Summa kr.	Anmärk- ningar
34 kronofogdar*)	108,800	47,600	200	10,200	166,800	
22 häradsskrifvare*)	48,400	22,000	200	—	70,600	
30 länsmän	45,000	27,000	400	9,000	81,400	
hvertill kommer rörligt förvaltningsbidrag åt 22 häradsskrifvare**).						
Summa	202,200	96,600	800	19,200	318,800	

2:o godkänna vissa närmare angifna villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner:

3:o förklara dels att enhvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträdde någon af nu ifrågavarande befattningar vid landstaten, skulle vara pliktig att underkasta sig ofvan omförmälda villkor och bestämmelser.

*) Inberäknad en tjänsteman på Öland, hvars befattning enligt tidigare beslut förklarats skola indragas.

**) Hvilket inbegripes i det uti aflöningsstaten för ändamålet upptagna belopp.

melser, dels att de förutvarande ordinarie innehafvare af dylika befattningar, hvilka icke före den 1 november 1909 anmälde, att de ville underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nyssnämnda villkor och bestämmelser och som icke lagligen kunde därtill förbindas, skulle varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranleddes af bestämmelserna i särskild lag angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

4:o) medgifva, att statsverket, då länsmansboställe indroges till kronan, skulle mot lösen efter värdering vid syn öfvertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshafvaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen pröfvades vara för bostället nyttiga; samt

5:o) höja anslaget till landsstaterna i länen i med 791,435 kronor eller från 3,066,970 kronor till 3,858,405 kronor.

B) att herr Kronlunds ofvanberörda motion måtte anses vara, genom hvad af utskottet anförts och hemställs, besvarad, samt

C) att herr Åkerlunds ofvannämnda motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservationer hade emellertid afgifvits:

af greffe A. F. C:son Wachtmeister;

af herr Persson i Tällberg, som ansett, att utskottet bort föreslå:

I) att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt herrar Kronlunds m. fl. och Åkerlunds ofvan omförmälda motioner, måtte

a) i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga under förnyad ompröfning frågan om kronofogdetjänsternas indragning och öfverflyttande af deras tjänsteåligganden på länsmännen samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill en sådan pröfning kunde föranleda;

b) besluta, att, med bibehållande af den nuvarande indelningen af fögderierna och länsmansdistrikten, aflönningarna till kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän skulle utgå med samma belopp som hittills;

c) för beredande af tillfällig löneförbättring åt 118 kronofogdar, 117 häradsskrifvare och 516 länsmän med följande belopp nämligen:

för 11 kronofogdar (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län), hvardera 800 kronor, däraf 200 kronor skulle anses utgöra lön, 400 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för enhvar af öfriga 107 kronofogdar 600 kronor, däraf 200 kronor skulle anses utgöra lön och 400 kronor tjänstgöringspenningar;

för 10 häradsskrifvare (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) hvardera 900 kronor, däraf 200 kronor skulle anses motsvara lön, 500 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för 107 häradsskrifvare (i öfriga län) hvardera 700 kronor, däraf 200 kronor skulle anses utgöra lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar; och

för samtliga häradsskrifvare extra förvaltningsbidrag med 75 kronor för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden i tjänstgöringsdistriktet;

för 4 länsmän (i Tärna distrikt af Västerbottens län samt i Arjeplogs, Juckasjärvi och Enontekis distrikt af Norrbottens län) hvardera

Andra Kammarens Prot. 1909. N:o 34.

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

1,000 kronor, däraf 600 kronor skulle anses utgöra lön, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag;

för 66 länsmän (öfriga länsmän i Västerbottens och Norrbottens län samt länsmännen i Jämtlands län) hvardera 1,300 kronor, däraf 600 kronor skulle anses utgöra lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag;

för enhvar af öfriga 446 länsmän 1,100 kronor, däraf 600 kronor skulle anses utgöra lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor förvaltningsbidrag;

på extra stat för år 1910 anvisa ett belopp af tillhoppa 794,800 kronor;

d) minska anslaget till landsstaterna i länen med 4,590 kronor eller från 3,066,970 kronor till 3,062,380 kronor; samt

II) att herr Åkerlunds i ofvan omförmälda motion framställda förslag om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående omorganisation af polisväsendet på landsbygden icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

af herrar *Olsson* i Fläsbro, *Odqvist*, *Thorsson*, *Wiklund*, *Sjö*, *Ström* i Transtrand och *Rydén*, som instämt med herr *Persson* i Tällberg; samt

af herrar *Starbäck* och *Ekman* i Mo gård, som instämt med herr *Persson* i Tällberg med undantag af att de ansett, att utskottet bort hemställa, att tillfälliga löneförbättringen för länsmännen¹ måtte bestämmas efter beräkning af tjänstgöringspenningarnas utgående med 1,000 kronor.

Efter föredragning af utskottets hemställan lämnades ordet till:

Herr *Persson* i Tällberg, som anförde: Herr talman, mina herrar! Vid fjolårets riksdag beslöt denna kammare med 131 röster mot 77, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga under förnyad ompröfning frågan om kronofogdetjänsternas indragning och öfverflyttande af deras tjänsteäligganden på länsmännen, samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill en sådan pröfning kunde föranleda. Första Kammaren biföll däremot i hufvudsak Kungl. Maj:ts förslag och vid därefter företagen gemensam omröstning segrade Andra Kammarens beslut med 172 röster mot 167. Efter denna utgång af frågan hade man väl all anledning att hoppas, att Kungl. Maj:t skulle föranstalta om en sådan utredning, men med harm och förvåning finna vi, att Kungl. Maj:t icke aktat nödigt att fästa afseende vid hvad Riksdagen och särskildt denna kammare härutinnan hemställt. Hvad de tillkallade sakkunniga i det afseendet yttrat är fullt belysande, men jag finner icke anledning att därför klandra de sakkunniga. De säga nämligen: »Af landsstatsfrågans behandling vid årets riksdag vill det synas, som om majoriteten inom Riksdagen ansett frågan om fögderiförvaltningen böra så ordnas, att de nuvarande kronofogde- och länsmanstjänsterna skulle sammanslås till en befattning, hvars innehafvare dock ej skulle äga annan kompetens än den nuvarande länsmannens.

Emellertid och då det för statsförvaltningen måste anses högeligen önskvärdt, att *kronofogdeinstitutionen* kunde till sina hufvuddrag bibe-

hållas, äfven om man såsom en nödvändig förutsättning därför måste uppställa krafvet på en väsentlig reduktion af kronofogdetjänsternas antal, hafva vi *enligt den oss förelagda uppgiften* anställt en undersökning i hvilken omfattning och under hvilka förutsättningar kronofogdesysslor kunde indragas.»

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

Häraf framgår således med all önskvärd tydlighet, att Kungl. Maj:t förelagt de sakkunniga den uppgiften att söka utröna, huruvida med bibehållande af den nuvarande kronofogdeinstitutionen några kronofogdetjänster kunde indragas, men de sakkunniga ha ej förelagts den uppgiften att pröfva, huruvida det vore möjligt att gå Riksdagens önskan till mötes. Det är ju tydligt, att de sakkunniga fått sådant direktiv, att de icke haft anledning eller ens ansett sig berättigade att taga under ompröfning, hvad Riksdagen härutinnan hemställt. Det sätt, hvarpå Kungl. Maj:t i förevarande fall sålunda bemött Riksdagen, är så ovanligt och så stötande, att det vill synas mig, som om vi äfven i detta hänseende hölle på att glida in på en ny regim. Jag anser därför Riksdagens värdighet och dess gamla traditioner kräfva, att åtminstone denna kammare i dag ger ett svar, som Kungl. Maj:t förstår.

Vid förevarande frågans behandling af regeringen förnimmer jag ett genljud från ett yttrande, som här fälldes af herr statsrådet och chefen för civildepartementet, då frågan förliden riksdag behandlades här i kammaren. Han yttrade, då att kronofogdetjänsternas indragning varit ett gammalt Andrakammarönskemål, och att vi därför dragit fram frågan. Så tillade han, att det händt förr, att Andra Kammaren fått öfvergifva sina önskemål, då kammaren varit på villovägar eller »på orätta vägar», såsom uttrycket återgifvits i det justerade protokollet. Jag afgaf då ett efter civilministerns yttrande lämpadt svar, men det bästa och kraftigaste svaret på detta yttrande gafs dock af denna kammare genom den votering, som strax därpå anställdes.

Efter dessa anmärkningar skall jag nu gifva herr civilministern ett erkännande. Såsom vi alla känna, är kronofogdarnes antal för närvarande 118. Vid fjolårets riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att det skulle reduceras till 108, således en minskning med 10. Nu har Kungl. Maj:t än ytterligare begränsat antalet, i det att detta skulle bli blott 84, således en nedsättning från det nuvarande antalet med 34 eller, i jämförelse med hvad Kungl. Maj:t föreslog förra riksdagen, 24. Det är härutinnan jag vill gifva civilministern ett erkännande, då han dock prutat ned antalet kronofogdar så väsentligt. Att jag med den uppfattning jag hyser icke kan vara tillfredsställd med denna afprutning faller af sig själf, men om herr civilministern vill pruta bort ytterligare 84 stycken, så är jag för min del nöjd. Jag kan naturligtvis inte uttala mig om, huruvida detta vore möjligt, men hvad jag bestämdt anser varit möjligt, det är, att Riksdagen må få en sådan utredning, som Riksdagen begärt. Jag har emellertid den bestämda uppfattningen, att det mycket väl skulle gå för sig. Det kan ju hända, att denna min uppfattning är oriktig, men det kan man icke veta, förrän vi få en utredning i detta afseende. Skulle det då visa sig, att jag har orätt, får jag naturligtvis släppa min ståndpunkt. Vi ha ju sett, att det gått för sig att pruta på det förslag, som framlades

*Angående
lönereglering
för fögäri-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

förliden riksdag och som då ansågs vara det enda möjliga. Men hvad jag är viss om, det är, att om Riksdagen begär en utredning, då bör icke denna begäran prutas bort.

Jag skall nu icke tillåta mig att ingå på någon detaljanmärkning mot det föreliggande förslaget, men då föredragande departementschefen söker afskräcka oss därmed, att, om kronofogdarne skola indragas, vi skulle få en ny poliskår med ty åtföljande större kostnader än nu, då vill jag blott erinra om, att enligt reservanternas förslag skulle länsmännens antal bibehållas såsom det nu är, nämligen 516, då däremot Kungl. Maj:t föreslagit en nedprutning af detta antal med 30. Det är ett känt faktum, att länsmännen nu ej ha full syssel-sättning, och om de sålunda genom kronofogdesysslornas öfvertagande skulle få mer att göra, så blir dock enligt mitt förmenande deras tid icke så upptagen, att de icke skulle få tid att syssla äfven med polis-göromål.

Att det skulle bli billigare att ha kvar 30 länsmän mera än hvad Kungl. Maj:t föreslagit än att vi skulle ha dessa 84 kronofogdar, därtill fordras det icke mycken räknekonst för att finna. Om jag sålunda beräknar, att vi skulle hafva 30 länsmän med en slutlön af 3,300 kronor, så blir det 99,000 kronor; men kostnaden för 84 kronofogdar med en slutlön af 6,000 kronor utgör 504,000 kronor, hvarför man här enligt dessa beräkningar gör en besparing af 405,000 kronor. Alltså har man nog, om det skulle behövas, pengar för att öka polis-betjäningen på ett eller annat sätt.

Nu har man också med skärpa framhållit, att det skulle fordras högre kompetens för länsmännen, om de skulle öfvertaga kronofogdar-nes göromål. Ja, jag kan ju icke uttala mig med bestämdhet i det afseendet, men det har dock visat sig, att Kungl. Maj:t sedan sistlidet års riksdag kunnat föreslå, att länsmännen skulle öfvertaga en del af de uppdrag, som kronofogdarne nu ha, utan att det därför förutsatts någon högre kompetens för länsmännen, och det är inte att förakta det beslut, som Andra Kammaren fattat förlidet år, och det afseende, som Kungl. Maj:t fästat därvid. Ty skillnaden i besparingsafseende på det förslag, som då förelåg, och det förslag, som nu af Kungl. Maj:t framlagts för Riksdagen, gör icke mindre än 148,950 kronor, och om Kungl. Maj:t behagade fästa afseende vid Andra Kammarens önske-mål, skulle vi kunna vinna en ytterligare besparing på 405,000 kronor enligt hvad jag ofvan visat.

Man har talat om uppbördsväsendet och sökt skrämma oss med att man icke skulle vinna tillräcklig säkerhet och garanti för uppbör-den, om den skulle öfverlätas på länsmännen. Jag förstår verkligen icke detta talesätt, ty det blir enligt mitt förmenande ungefär sex gånger så stor säkerhet, om länsmännen få uppbörden om hand, som det nu är, ty deras antal är sex gånger så stort som kronofogdarnes, och att det icke skall behövas större kompetens än länsmännen nu ha för att verkställa denna uppbörd, det tror jag vi kunna vara sams om. Den frågan debatterades ganska fullständigt förliden riksdag, och jag tror knappast, att vi därom böra tvista.

Sedan finnes det en hel del andra frågor, som stå i samband med spörsmålet att öfverföra kronofogdegöromålen på länsmännen, och som

böra bli föremål för utredning. Jag hoppas därför, att regeringen denna gång icke skall motsätta sig en sådan. Ty äfven om den nuvarande regeringen anser sig böra taga sina riktlinjer åt höger och från höger, så vill jag dock hoppas, att regeringen icke tar sina riktlinjer från öster.

På grund af hvad jag yttrat skall jag, herr talman, anhålla att få yrka afslag såväl å Kungl. Maj:ts proposition som å utskottets hemställan och bifall till den af mig med flera vid betänkandet fogade reservationen.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton: Herr talman, mina herrar! Det var skarpa ord, som uttalades af den sista ärade talaren, och ett hårdt omdöme, som han fällde. Till svar därpå skall jag be att helt enkelt få för kammaren redogöra för hur denna sak ter sig för mig.

Till att börja med ber jag att få konstatera, att, ehuru det här närmast gäller en lönereglerningsfråga, det icke förefinnes någon nämnvärd skillnad i åsikter mellan Kungl. Maj:t och Riksdagen. Visserligen förekommer det några punkter, där statsutskottet har prutat af på Kungl. Maj:ts förslag och där jag naturligtvis förmenar, att Kungl. Maj:ts var mera med billigheten öfverensstämmande, men, som sagdt, det är icke mycket att tala om. Redan i fjol gick Riksdagens beslut, som ju dikterades af denna kammare, i den riktningen, att till och med för en provisorisk lönereglering i allt väsentligt Kungl. Maj:ts förslag godkändes, detta på grund däraf, att äfven denna kammare till fullo insåg, hur ytterligt angeläget det var att här få en lönereglering till stånd.

Likaledes skall jag be att få konstatera, att de förslag till indragningar och de planer på omläggning af arbetet inom fögderiförvaltningen, som framlagts i propositionen, icke föranlett någon som helst anmärkning vare sig från statsutskottets sida eller från reservanternas. Jag kan således lämna äfven den saken helt och hållet å sido för att uteslutande hålla mig till det, som här är den ömma punkten, nämligen frågan om kronofogdetjänsternas indragning och regeringens förhållande till den frågan.

Statsutskottet påpekar, som jag tror med fullaste fog, att den frågan under de senare åren upprepade gånger varit föremål för — jag begagnar utskottets egna ord — allsidiga och grundliga utredningar, hvilka lämnat ett negativt resultat. Man har icke på något sätt kunnat påvisa eller ens göra troligt, att en indragning af kronofogdetjänsterna skulle medföra några fördelar vare sig i administrativt eller ekonomiskt hänseende; och statsutskottet framhåller, att det under sådana förhållanden väl icke kan vara antagligt, att ytterligare en utredning skulle komma till annat resultat. Reservanterna intaga emellertid en annan ståndpunkt. De påyrka en utredning och liksom den siste ärade talaren rikta de mot regeringen en förebråelse därför att en sådan utredning icke blifvit genomförd, hvilket de anse påkalladt af Riksdagens beslut i fjol. Jag skall icke tvista med de ärade reservanterna om den rätta innebörden af Riksdagens beslut i fjol och hvilken betydelse man med hänsyn till de förhållanden, under hvilka

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

det fattades, bör däri inläggas. Jag har i mitt anförande till statsrådsprotokollet klargjort, hvad jag tror, att man med fog kan lägga i detta beslut. Men däremot skall jag be att få framhålla en annan sak, och det är, att hvad reservanterna fordra, är icke någon utredning. Formellt taget påyrka de visserligen, att frågan skall underkastas en förnyad ompröfning, men samtidigt fordra de peremptoriskt, att resultatet af denna utredning skall vara på förhand gifvet. Denna utredning *skall* komma till det resultatet, att kronofogdetjänsterna kunna indragas och kronofogdarnes göromål läggas på länsmännen, och den *skall* komma till det resultatet, att detta innebär en afsevärd besparing för statsverket. Att reservanterna och att den siste ärade talaren kunnat framställa ett så märkvärdigt yrkande, det beror, enligt hvad som framgår af deras resonemang, därpå, att de själfva äro lifligt öfvertygade om att indragningen af kronofogdetjänsterna är den enklaste sak i världen. Det är bara att draga in dem, så är reformen gjord. Men, mina herrar, så enkel är verkligen icke frågan. Man må, såsom de ärade reservanterna och den siste ärade talaren, bagatellisera och söka icke låtsa om den utredning, som verkställes af löneregleringskommittén, i hvilken sutto så erfarna ledamöter från denna kammare, man må bagatellisera den utredning, som sedermera verkställes af sakkunniga inom civildepartementet, men så mycket vitsord får man väl ändå tillerkänna dessa utredningar, att de ådagalagt, att kronofogdetjänsternas indragning är en både vidtomfattande och invecklad fråga. Att så är förhållandet, framgår till fyllest äfven af de motioner och debatter, som förekommit i kammaren, af diskussionen i pressen och af de förslag, som framlagts i särskildt utgifna broschyrer. Så fort man lämnar de kategoriska påståendenas säkra bastioner och går frågan litet närmare in på lifvet, råkar man genast in på svårigheter och olika meningar, och man finner mycket snart, att denna fråga rör hela fögderiförvaltningen. Den rör äfven delvis sammansättningen af länsstyrelserna, och man kan icke taga den under behandling med förutfattade meningar, utan måste underkasta hela frågan i ett sammanhang ompröfning. Att så skall vara förhållandet, är också i själfva verket mycket lätt förklarligt. Den s. k. landtregeringen i Sverige hör ju till våra allra äldsta nu existerande administrativa organisationer. Den har bestått oförändrad genom århundraden; lag efter lag, förordning efter förordning ha utfärdats just med hänsyn till att denna organisation vore så anordnad, icke annorlunda, och den anordningen är för svenska folket af ålder väl bekant. Åtskilliga funktioner, som fordom utöfvats af länsstyrelserna och fögderiförvaltningen, ha visserligen på grund af tidsförhållandena frångäpts desamma, men andra ha kommit i stället, och jag vågar påstå, att det knappast skall finnas en riksdag under de sista fentio åren, vid hvilken ej något nytt åliggande, någon ny uppgift pålagts länsstyrelserna och deras underordnade tjänstemän. Samtidigt med detta och under det att fögderiförvaltningens tjänstemän icke ökats till antalet, har folkmängden växt och i landet och inom folket uppkommit särskilda förhållanden, som i långt högre grad än tillförene påkalla just dessa tjänstemäns uppmärksamhet och arbete. Det är under sådana förhållanden helt begripligt, att, då man vill reformera denna organisation — och att reformera betyder väl att göra

något bättre, mera tidsenligt, mera tjänligt för sitt ändamål — man icke kan åstadkomma det endast genom att helt enkelt utan vidare skära bort en länk i organisationen, i synnerhet då denna länk för fyllandet af en speciell uppgift och för det helas sammanhållning och kontroll är och har varit af sådan vikt som kronofogdeinstitutionen. Men härtill kommer ytterligare en annan omständighet. Det är ju en massa mångskiftande göromål, som fögderiförvaltningens tjänstemän ha sig ålagda, men det stora flertalet kan emellertid subsummeras under fyra hufvudrubriker, nämligen åklagarkallet, polisväsendet, exekutionsväsendet och uppbördsväsendet. Det är sålunda allt områden, där det både för staten och för den enskilde är af största vikt, att allting är väl ordnad, områden, där kanske mera än på något annat ämbetsmännen och allmänheten komma i beröring med hvarandra, där det både för staten och för den enskilde är af oändlig vikt att organisationen fyller sina funktioner väl och att allt är ordnad med den största trygghet och till allmänhetens största bekvämlighet. Det är ju alldeles gifvet, att, om man vill göra ett så betydande ingrepp i organisationen som att taga bort kronofogdetjänsterna, man måste göra klart för sig, att man icke får gå till verket med förutfattad mening. Man kan visserligen åt en kommission eller åt sakkunnige, som taga hand om frågan, gifva det direktivet att se till, huruvida fögderiförvaltningen behöfver ändras på grund af vissa fel, som organisationen är behäftad med, att se till, om icke Andra Kammarens önskemål att kronofogdetjänsterna måtte indragas kan bli tillgodoseadt, men de måste komma ihåg, att ledstjärnan i deras handlingar skall vara, att denna organisation anordnas så, att den bereder både staten och den enskilde den största trygghet och bekvämlighet. Ja, mina herrar, det var ju det direktivet, som gafs åt dem, hvilka verkställde utredning inom civildepartementet, innan 1908 års kungl. proposition framlades. Med anledning däraf, att löneregleringskommittén kommit till ett negativt resultat i fråga om kronofogdetjänsternas indragning, ville regeringen söka tillmötesgå Andra Kammarens önsksningar, om så var möjligt, och därför underkastades denna fråga upprepade undersökningar af sakkunnige. Först när äfven det lämnat negativt resultat, kom 1908 års kungl. proposition. — Nå, nu kunna herr Daniel Persson och herrar reservanter säga till mig: hvarför är icke ändå ytterligare en sådan utredning anordnad, hvarför har icke regeringen gått till mötes Andra Kammaren, när den önskar ännu en sådan utredning? Därtill skulle jag kunna svara: det är icke en dylik utredning reservanterna begära, och om en ny utredning verkställdes, skulle den, såsom utskottet framhållit, sannolikt komma till samma resultat som föregående, och då är det säkert, att jag från herr Daniel Persson erhöle samma skarpa förebräelser som nu. Men, mina herrar, det är icke den saken, som för mig varit afgörande. Det är en helt annan, det är en helt praktisk syn på tingen, och — jag ber herr Daniel Persson och herrarne lägga märke till hvad jag nu säger — en sådan utredning har icke af regeringen kunnat sättas i gång, därför att resultatet af en dylik undersökning icke kunnat framläggas för denna Riksdag. Reservanterna ha icke på något sätt angifvit, liksom det icke heller i fjol angafs, hvad man egentligen haft att invända mot

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

föregående utredningar. Saken behandlades af löneregleringskommittén, som bestod af erfarne riksdagsmän från båda kamrarna samt adjungerade sakkunnige. Men deras arbete dugde icke. Frågan behandlades upprepade gånger af inkallade ämbetsmän, men det dugde icke heller. Hur har herr Daniel Persson tänkt, att saken skulle bedrivas, om jag gått Andra Kammaren till mötes? — Jo, säger han, statsrådet borde gifvit order om verkställande af en utredning, som ginge ut på att kronofogdetjänsterna skulle indragas. Det kallar jag icke en utredning. Jag kan icke förstå, att jag kunde gått till väga på annat sätt än att öfverlämna frågan åt en kommitté med litet fylligare sammansättning än löneregleringskommittén, en kommitté, i hvilken jag skulle sökt få in framstående ledamöter från Riksdagen, representerande olika åsikter, samt dessutom några tekniskt sakkunnige. Kan herr Daniel Persson tro, att denna kommitté kunnat arbeta så, att jag på grund af dess förslag varit färdig att framlägga en proposition till denna Riksdag? Den tid af året, då riksdagsmännen och särskildt de, som äro mycket anlitade i kommittéer, kunna ägna sig åt intensivt kommittéarbete, är minsann icke så lång. Helt annorlunda ställer sig saken, då man lämnar ett uppdrag åt en tjänsteman med tillsägelse att hålla på med arbetet, tills det blifver färdigt. Löneregleringskommittén tog hand om frågan i slutet af år 1904. Först år 1908 fick Kungl. Maj:t efter forceradt arbete fram en proposition i ämnet. Om jag tillmötesgått Andra Kammarens önskan — och det kan jag göra ännu — genom att tillsätta en kommitté för detta ändamål, är jag för min del alldeles öfvertygad om att saken icke kunnat läggas fram till afgörande förrän om fyra eller fem år, och när så en proposition kommit, hade jag haft säkerhet för att den antagits?

Nå, nu säga mina herrar antagonister, att låt vara att det dröjt så länge, hufvudsaken är, att Andra Kammaren icke släpper sitt mål, att kronofogdetjänsterna skola indragas. Ja, just däri skiljer sig min uppfattning från Andra Kammarens. I likhet med statsutskottet anser jag, att det är af allra största vikt, att det interimistiska tillstånd, som så länge rådt inom fögderiförvaltningen, måtte upphöra, och därför har jag framlagt denna proposition, hvilken annars icke på något sätt klipper af frågan om kronofogdetjänsternas indragning, ty är det så, att detta yrkande är grundadt på skäl, då är jag viss, att Andra Kammaren får fram den åsikten i alla fall. Men det har varit mycket svårt inom landsstaten på grund af att lönerna länge varit så ytterst dåliga, att rekrytera hithörande kärer, och det har denna kammare till fullo erkänt, då den i fjol vid en provisorisk lönereglering ansåg sig böra fördubbla länsmännens löner. Och har det varit mycket svårt, kommer det att bli ännu svårare, om det skall fortgå som hittills. En tillfällig löneförbättring är något, som en kår med största tacksamhet emottager. Men den är icke förknippad med högre pension, den är icke förenad med några lönetillägg, och därjämte beroende af hvarje Riksdags beslut. Därtill kommer, att den ena tjänsten efter den andra måste tillsättas på förordnande. Riksdagen har icke fordrat, att så skall ske. Såvidt jag vet, har Kungl. Maj:t kunnat tillsätta ordinarie kronofogdar och länsmän, men jag har ansett, att skyldig aktning för Riksdagen kräfver, att, så länge saken

ej är afgjord, jag icke skolat tillsätta dem annat än på förordnande. Om detta skall fortgå ett par år framåt, hur kunna herrarne tänka, att man skall få unga män att ägna sig åt en bana, där de möjligen en dag stå på bar backe? Särskildt har detta år från alla länsstyrelser ingått beskrifelser och beklaganden öfver att det blir snart fullkomligt omöjligt att rekrytera landsstaten och fögderiförvaltningen, om icke Riksdagen vill vara så god och låta kåren komma på ordinarie stat.

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

Så ligger frågan. Det finnes icke hos mig en aning om ett försök att trotsa eller reta Andra Kammaren. Hvad skulle jag ha för intresse af det? För mig är det ett nöje och ett eftersträfvansvärdt mål att stå i samförstånd med denna kammare. Jag har handlat såsom jag gjort, därför att jag helt enkelt icke kunnat göra annorlunda, och denna proposition har blifvit utarbetad, såsom af statsrådsprotokollet framgår, med försök att, så långt det inom ramen af nuvarande organisation är möjligt, gå Andra Kammarens önsknings till mötes. Det är därför jag hoppas, att ni, mina herrar, icke måtte besegla den dom, som herr Daniel Persson fällde öfver mig, utan välvilligt taga i betraktande den proposition, som är framlagd.

Herr Kronlund: Herr talman! Ingen lär vara oense med herr civilministern, att denna fråga är en verkligt vidlyftig och svår sak att lösa. Men ingen må på samma gång förtänka oss här i kammaren, att, då vi stå inför en stor, dyrbar lönereglering, vi också vilja taga i betraktande, huruvida vi icke genom indragning af några tjänster skulle kunna göra en besparing, skulle kunna införa en förändring i administrationen och snabbhet i expedieringen åt allmänheten. Det är dessa tankar, som varit bestämmande för oss här i kammaren, då vi motsatt oss det föreliggande förslaget. Nu återoppar herr civilministern de utredningar, som blifvit gjorda. Ja, mina herrar, nog har det varit utredningar och det ganska många. Hvad har man emellertid fått i dessa utredningar annat än påståenden och uttalandet af en öfvertygelse, men man har aldrig sökt åstadkomma något bevismaterial för denna frågas bedömande, man har aldrig exempelvis genom en statistisk utredning om kronofogde- och länsmansgöromålens omfattning och beskaffenhet inom ett antal fögderier i de olika länen sökt visa, hur det verkligen skulle komma att gestalta sig med kronofogdegöromålens öfverflyttande på länsmännen. Man har heller aldrig från Kungl. Maj:ts sida sökt framlägga alternativa förslag, så att man kunnat få se, hur det skulle te sig i olika fall.

Nu har herr civilministern med sådant eftertryck betonat löne-regleringskommitténs förslag. Ja, ser man på löneregleringskommitténs utlåtande och därtill fogade reservationer, så får man det intrycket att för denna kommitté lönefrågan var alltför trängande, för att den skulle kunna tillåta sig att ingå på en dylik vidlyftig undersökning, som det här är fråga om, nämligen om kronofogdarnas vara eller icke vara. De uttalanden, som från reservanternas sida gjordes i denna sak, ge alldeles otvetydigt stöd för denna min uppfattning. En reservant säger, att, då en sådan åtgärd skulle förutsätta mycket omfattande förarbeten, hvarigenom lösningen af förevarande fråga torde fördröjts, han icke kunnat gå med på majoritetens förslag. En annan reservant

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

säger: »Då härtill kommer, att tiden ej medgifvit mig att åstadkomma den ytterligare utredning, som måste krävas för en dylik omorganisation, samt jag icke heller velat undanskjuta framläggandet af förevärande löneregleringsförslag för en dylik utredning, som i allt fall icke synes kunna leda till praktiskt resultat, har jag icke heller kunnat biträda förslaget om indragning af kronofogdeinstitutionen.»

Nu återopas här af herr civilministern de grundliga utredningar, som gjordes för ett par år sedan. Ja, förra året återopades en utredning af kronfogden Hofman-Bang. Nu torde om dessa utredningar, gjorda af kommitterade och sakkunnige, bestående af enbart landstatstjänstemän, väl med fog kunna sägas, att de aldrig kunna anses fullt opartiska och objektiva. Kronfogde Hofman-Bang tillsattes för att utreda, huruvida han själf och hans tjänst är behöflig för statsverket. Det ligger någonting absurd i en dylik utredning. Den af herr civilministern nu senast föranstaltade undersökningen utgick från förutsättningen, att kronofogdetjänsterna skulle bibehållas, således från någonting fullkomligt motsatt mot, hvad Andra Kammaren begärt. Enär utredningen skulle verkställas af landstatstjänstemän, förefaller det egendomligt, att i den kommitté eller bland de sakkunniga, som skulle verkställa utredningen, icke bereddes plats för en enda representant för landstatens största kår, nämligen länsmanskåren. Det var först sedan en riksdagsman i Första Kammaren hos statsministern gjort allvarliga framställningar, först sedan kommitténs arbeten i det närmaste voro slutförda och endast 14 dagar återstodo, som herr civilministern lät en länsman komma in i kommittén. Denne länsman afgaf en reservation till detta betänkande i en ytterst viktig och ömtålig fråga, hvilken reservation emellertid icke bifogats betänkandet och icke ens blifvit omnämnd i den kungl. propositionen. Man står undrande och spörjande inför ett sådant förhållande. Det kan icke hafva skett för att bespara statsverket tryckningskostnaden, ty den trycktes på enskild bekostnad och upptager endast en trycksida. Jag kan icke tänka mig, att det berodde på, att det ansågs vara en alltför obetydlig fråga, ty denna reservation berörde en ytterst viktig fråga, nämligen åklagarekallets ordnande, och borde således följt med. Denna reservation har sålunda icke blifvit föremål för någon utredning af de myndigheter som hörts i saken. Mina herrar, hvilken åsikt man än må hafva i denna fråga, bör och kan man väl kunna begära hos Kungl. Maj:t att få till stånd en verkligt opartisk, grundlig, på fakta och verkligt bevismateriel grundad utredning och icke bara sådan omständigheter och saker, som blifvit återopade i föregående utredningar. Jag för min del kommer därför alldeles bestämdt att hålla på, att en utredning i detta syfte verkligen kommer till stånd.

Nu sade herr civilministern, att en utredning skulle fördröja saken därigenom, att, om politiska personer skulle verkställa denna utredning, de icke hade tid annat än under höstarna. Men kan man då icke låta denna fråga vara en verklig administrativ fråga och låta den bedömas endast såsom sådan och icke som en politisk fråga? Kan man icke tänka sig, att denna fråga skulle kunna öfverlämnas åt en administrativt duktig karl, och jag kan i detta hänseende för herr civilministern nämna en, nämligen statskommissarien Tenow. En

utredning behöfver således icke medföra så lång tidsutdräkt, som herr civilministern söker göra troligt.

Herr civilministern påpekade det långa ovisshetstillstånd som varat inom landsstaten redan nu. Men mig veterligen är det endast detta år som detta provisoriska tillstånd varat, och det kan väl icke vålla ett så ytterligt osäkerhetstillstånd inom landsstaten. Herr civilministern gick vidare in på de frågor, som särskildt skulle behandlas af kronofogdarne och först exekutionsväsendet. Herr civilministern har själf i den kungl. propositionen föreslagit, att detta till allra hufvudsakligaste delen skulle öfverlämnas åt länsmännen, så att endast köpeskillingslikvider och exekutiva auktioner skulle förbehållas kronofogdarne, emedan köpeskillingslikvider vore så svåra att de icke kunde anförtros åt länsmän. Jag hyser en alldeles motsatt åsikt, och jag har en alltför hög tanke om den begåfning, som herr civilministern besitter för att han skall kunna tro något sådant, och förresten ådagalägger verkligheten ett alldeles motsatt förhållande. Från min vistelse i Norrbotten vet jag, att länsmännen inom de allra flesta distrikt voro själfständiga utmätningsmän, förrättade exekutiva fastighetsauktioner och uppgjorde köpeskillingslikvider. Här i kammaren finnes närvarande en ledamot däruppfifrån, som under sin lefnad förrättat åtskilliga exekutiva auktioner och uppgjort köpeskillingslikvider utan någon som helst anmärkning.

Åklagare- och polisväsendet skulle, såsom hittills, till hufvudsaklig del komma att tillhöra länsmännen. Jag vill icke taga på allvar den antydning som gjorts om, att kronofogdarne skulle blifva öfveråklagare, ty detta skulle enligt mitt förmenande föranleda till onödigt skriftväxling, onödigt arbete och i många fall till olösliga konflikter mellan länsmännen och kronofogdarne. Uppbörden skulle således blifva det hufvudsakliga, som skulle återstå för kronofogdarne. Man har icke velat öfverlämna uppbörden åt länsmännen därför, att det i så fall skulle blifva nödvändigt att, på grund af den tid, som uppbördsgöromålen skulle kräfva, anordna t. ex. särskild polis och dylikt, och förresten har det också framhållits, att om länsmännen skulle få kronofogdarnes göromål på sig öfverflyttade och i första rummet uppbörden, skulle högre kompetens fordras af länsmännen. Samtidigt ser man emellertid, att kommunaluppbörden i vårt land, som omfattar vida större belopp än någonsin kronouppbörden, förrättas af enkla landtmän, hvilka icke hafva någon annan examen än hvad lifvet fordrar af hvarje människa, nämligen ordentlighet och redbarhet. Jag tror också, att uppbörden helt säkert icke komme att taga så lång tid, att särskild distriktpolis i större utsträckning skulle behöfva inrättas. Polisfrågan är en fråga för sig och påverkas icke eller ställes icke i alltför stor afhängighet af frågan om länsmännens befattning med uppbörden. I distrikt med större befolkningscentra torde, oafsedt om man gifver länsmännen de af herr civilministern föreslagna funktionerna och därjämte uppbörden, polisfrågan bli så trängande, att den kräfver sin lösning, men i mindre distrikt torde göromålen vara så ringa, att man icke behöfver befara brist på tid. Jag har roat mig med att se på polismål, ordningsmål och ransakningsmål i skilda dom-

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för fägderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

sagor inom t. ex. Väster- och Östergötland och funnit, att i medeltal ordnings- och polismålens antal variera från 6 t. o. m. ett par och tjugo om året för hvarje länsman och ransakningsmålen från ett till två och högst tre om året, ja, i somliga domsagor har det ej varit ett enda. De polis- och ordningsmål, som förekomma, äro också af vanlig enkel beskaffenhet, såsom erkänt fylleri, oljud, slagsmål och ovarsamt körande. Om dessa sistnämnda förseelser säger herr civilministern förra året, att länsmännen, åklagaremakten, egentligen kunde blunda därför. Han sade, om Per trumfar på Pål, om Lasse för oljud och Anders far ovarsamt hem från marknaden, icke behöfver åklagaremakten fästa sig därvid, om icke angifvelse sker. Under sådana förhållanden blir det ju ännu mindre att göra för polisen, åklagaremakten, än om man skulle hålla strikte på desamma. Herr civilministern medgifver själf i propositionen, att kronofogdarne hufvudsakligen skulle få en öfvervakande och kontrollerande ställning. Det blir onekligen en ganska dyrbar kontroll, 84 kronofogdar och 487 länsmän, d. v. s. en kronofogde på knappast hvar 6:te länsman. Det ser nästan ut, som om länsmännen skulle anses vara mindre pålitligt folk, eftersom man vill sätta dem under polisuppsikt, då kronofogdarne skulle få till väsentlig uppgift att kontrollera och öfvervaka dem. Kontrollen torde väl dock kunna ske äfven utan kronofogdarne. Det blir i medeltal 20 länsmän inom hvarje län, och nog kan man tänka sig, att länsstyrelsen kan öfva kontroll öfver 20 länsmän utan att behöfva anställa lokalombud, ställföreträdare i orterna. Om man tänker på våra stora administrativt ekonomiska verk, såsom post, telegraf och järnvägar, icke hafva de så dyrbar kontrollapparat, som här ifrågasatts.

Men, mina herrar, det förefaller mig, som om en enda sak, som man hör ute i landet, men som här icke blifvit omnämnd, vore nära nog det allra väsentligaste härvidlag nämligen den, att om vi taga bort kronofogdarne, få vi icke några öfvergångsplatser, icke några tillfällen att befordra t. ex. länsbokhållare och länsnotarier o. d. Men, mina herrar det är väl ändå en alltför dyrbar apparat 84 kronofogdetjänster med en kostnad af 525,000 kronor om året, för att ha till reträttplatser! Våra länsmän få ju nöja sig med länsmanstjänsterna såsom slutmål, och då kunna väl också andra tjänstemän, som fått sina löner reglerade, nöja sig med sina nuvarande platser såsom slutmål.

Såsom ytterligare skäl till att kronofogdarne ändå möjligen kunna anses umbärliga tillkommer slutligen, att under årens lopp från kronofogdetjänsterna tagits bort en del göromål. Så t. ex. behöfva de icke längre hafva tillsyn öfver kronodomäner, icke närvara vid taxeringar, icke förrätta arrendeauktioner o. d. Detta är således någonting som kommit ifrån dem och blifvit minus beträffande kronofogdarnes göromål. Allt som allt så anser jag, att sparsamhetsskäl och tanken på förenklingar i administrationen kunna och böra icke öfvergifvas utan att vi fått en, såsom jag nyss framhållit, opartisk, fullständig och på verkliga siffror och fakta grundad utredning, och först sedan vi fått denna och det visat sig, att det är praktiskt omöjligt att genomföra denna reform, kunna vi finna oss i det oundvikliga. Jag yrkar bifall till reservationen.

Häruti instämde herrar *Forsberg, Bogren, Karlsson i Fjäl, Bromée* i Billsta och *Sundström*.

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.*

(Forts.)

Herr Widén: Herr talman! Det hade icke varit min afsikt att redan nu begära ordet, men då den siste talaren yttrade sig om de kommittéers sammansättning och arbete, som förberedt detta ärende, har jag ansett mig böra upplysa kammaren om, hurudana förhållandena verkligen varit. Jag har nämligen hela tiden varit med, och deltagit i samtliga de utredande institutioner, som förberedelsevis haft att behandla ärendet.

Den föregående talaren tillät sig att säga: hvad blir det för utredning, då man tillsätter landstatstjänstemän för att göra den? Jag ber då, hvad först angår löneregleringskommittén, att få framhålla, att det icke endast var landstatstjänstemän i denna kommitté. Vi voro nämligen fyra riksdagsmän, bland hvilka visserligen *en* landstatstjänsteman, nämligen undertecknad, därtill två tjänstemän från centrala verk i Stockholm och så *två* landstatstjänstemän, af hvilka dock ingen kronofogde. Det var sålunda olika slag af tjänstemän, som jämte riksdagsmän suto i denna kommitté; och kommitténs utredning måste därför äfven, synes mig, tillerkännas det vitsord, som en s. k. parlamentarisk kommitté i allmänhet kan göra anspråk på. Hvad sedermera beträffar det förslag, som uppgjordes af kronofogden Hofman-Bang under loppet af år 1907, så skedde detta alltså af en kronofogde, men dels ansågs denne tjänsteman vara särskildt skickad för detta uppdrag, och dels hade han erhållit det direktiv, att han skulle uppgöra sitt förslag på grundval att kronofogdetjänsterna skulle indragas eller kronofogde- och länsmanstjänsterna sammanslås till en enda tjänst. Hans förslag gick ock ut på att kronofogdetjänsterna och länsmanstjänsterna skulle såsom sådana indragas och ersättas med en ny tjänstebefattning närmast jämförlig med kronofogdetjänsten. Det är sålunda icke riktigt att säga, att en kronofogde naturligtvis skulle förklara sig oförmögen att framkomma med förslag om kronofogdetjänsternas indragning. Sedan blir det en annan fråga, hurudant förslaget var. Det blef i sådant hänseende visserligen icke godkändt af de sakkunnige, som inkallades för att granska det, men det var dock uppgjort i den bestämda afsikten att indraga kronofogdebefattningarna.

Hvad beträffar de under sista sommaren tillkallade sakkunnige, bland hvilka jag var en, har det klandrats, att den däri deltagande länsmannen skulle tillkallats för sent. Jag känner nu icke närmare de omständigheter, som voro förknippade med hans tillkallande. Men han var med hela tiden vid de sakliga öfverläggningarna om förslaget och, såvidt jag minns rätt, lika länge som den jämväl tillkallade häradskrifvaren och som jag, som var de sakkunniges ordförande. Det är visserligen sant, att det genom vissa bland de sakkunnige hade verkställts en del utredande förarbeten, men hela den sakliga öfverläggningen och granskningen af förslaget var han med om. Och hans omtalade reservation rörde icke det ämne, som var förelagdt de sakkunnige, utan den utgjorde rättare en protest mot ett stadgande, som befarades skola komma att inflyta i en blifvande instruktion, hvilken vi icke hade att göra med. Det var också af den anledningen som

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

denna handling icke bifogades promemorian; på min inrådan anmodades han nämligen att inlämna den såsom en särskild framställning till civilministern för att utgöra en protest mot de befarade stadganden i instruktionen, mot hvilka han ville opponera sig.

Medan jag nu har ordet, skall jag emellertid be att få yttra mig i *själfva hufvudfrågan*. Det framgår redan af hvad jag sagt och torde för öfrigt vara bekant, att jag kommit att ganska mycket syssla med den här frågan liksom med andra löneregleringsfrågor. Jag kan säga, att jag varit med vid denna frågas behandling ända från början, och jag har under detta sysslande städse gått ut från den uppfattningen, att man borde söka draga in kronofogdebefattningarna, detta ur synpunkten att kunna åstadkomma förenkling i arbetet, så att därigenom en minskning i tjänstemännens antal och äfven en ekonomisk besparing skulle kunna göras. När jag satt som ledamot i den omtalade löneregleringskommittén, påyrkade jag, att man allvarligt skulle taga om hand frågan om kronofogdetjänsternas indragning, och jag gjorde för min del upp en plan, huru jag tänkte mig, att den saken skulle kunna ordnas. Denna plan meddelade jag de öfriga ledamöterna och skickade den sedan till en del landstatstjänstemän, landskamrerare och landssekreterare, som jag antog vara mera benägna för en reform i detta hänseende, med begäran, att de skulle framställa de erinringar mot denna plan, som de kunde hafva att göra. En hel del anmärkningar gjordes äfven, och dessa anmärkningar voro af den beskaffenhet, att jag icke såg mig i stånd att fullfölja planen utan måste slutligen gå med majoriteten i kommittén, som visserligen behöll kronofogdarna, men minskade deras antal, om jag mins rätt, från 118 till 104. Jag afgaf dock till kommitténs betänkande en reservation, som hade sin anledning däri, att jag icke ville uppgifva min gamla plan att få kronofogdetjänsterna indragna. Jag hade emellertid varit sysselsatt på annat håll under en del af den tid, kommitténs slutarbete pågick, och därför icke fått tillfälle att mera fullständigt utarbета reservationen. Af det brottstycke däraf, som nyss lästes upp, framgår ock, att jag, som sagdt, icke haft tillräcklig tid för detta arbete, men tillika att jag icke såg, huru en utredning i det afseende jag ursprungligen tänkt mig skulle kunna leda till något resultat; reservationen var, så att säga, mera afsedd att hålla frågan uppe för framtiden. Jag sökte i alla fall liniera upp i mycket allmänna drag, huru jag tänkt mig, att saken skulle kunna ordnas, ifall kronofogdetjänsterna skulle dragas in. Därvid framhöll jag äfven som en hufvudsaklig synpunkt, att denna indragning skulle förbindas med ett förbättradt polisväsende på landsbygden. Då det sedan under loppet af 1907 blef fråga om att framlägga en proposition i ämnet för Riksdagen, så tillfrågades jag af den dåvarande civilministern om min tanke i frågan och kunde då icke annat än på det allra bestämdaste tillråda att göra en så fullständig utredning som möjligt, huru det skulle ställa sig, om man droge in kronofogdetjänsterna. Denna utredning verkställdes, som jag redan omnämnt, af kronofogden Hofman-Bang. Jag kan tillägga, att han lämnades tid att noga studera sig in i frågan, huru denna sak skulle ordnas. En annan landstats-tjänsteman fick, om jag minns rätt, äfven göra en studieresa utomlands för att lära känna, hurudana förhållandena, särskildt i fråga om polisväsendet,

där voro. För att yttra sig om det upprättade förslaget, *som var ett fullt utfördt förslag*, tillkallades sedan mot slutet af sommaren en del landstatstjänstemän från olika län såsom sakkunnige; och jag må säga, att deras dom blef en nästan enhällig förkastelsedom öfver förslaget såsom odugligt och olämpligt. Då anhöll civilministern, att de själfva skulle framlägga ett förslag, hvari de begärda förenklingsarna skulle upptagas. De sakkunnige tillsatte och inom sig vissa delegerade för att utarbета ett sådant förslag i allmänna konturer. Men icke ens det förslag, som då framlades, möttes med särdeles stora sympatier.

Detta var de förslag, som då framställdes. Båda förslagen, som visserligen tariffade ett vidare utförande i detaljer, voro emellertid förbundna med fullständiga, om än approximativa kostnadsberäkningar.

Kom så 1908 års proposition, och för min del får jag säga, att jag icke undrar på, att efter dessa fåfänga försök att lösa indragningsfrågan det innehöll ett bibehållande af kronofogdetjänsterna, ehuru det afsåg att minska deras antal; det föreslogs nämligen, att dessa befattningar skulle minskas med tio. För min del var jag icke belåten med förslaget. Jag röstade slutligen för detsamma af intresse för landstatens tjänstemannakår, då jag hoppades att lönerregleringsfrågan därmed skulle blifva klar. Men jag underlät att höja min röst till förmån därför; jag var alltför litet belåten därmed för att kunna *tala* för det. Jag ansåg nämligen, att den reduktion i tjänstemännens antal, som föreslagits, var alldeles för ringa för att man skulle kunna vara belåten därmed, äfven förutsatt att man ansåg sig nödsakad att gå den vägen att behålla båda dessa slag af tjänstebefattningar, kronofogdar och länsmän, bredvid hvarandra. Förslaget föll som vi veta. När jag sommaren 1908 tillkallades som sakkunnig i detta ämne, var jag på grund af de föregående utredningarne i denna fråga och det resultat, till hvilket de kommit, af den öfvertygelsen, att det vore det bästa att behålla den gamla organisationen, men på samma gång taga ett djupt tag i fjärdingen, draga in så många tjänstebefattningar, som man någonsin trodde sig till, för att på detta sätt få fram ett billigt och dock godt förslag; detta framhöll jag också som sakkunnig för civilministern.

Nu är det så, mina herrar, att på ett område som detta, det icke är så lätt att kunna åstadkomma en reform. Det är icke så lätt, mina herrar, att förändra en organisation, som haft århundraden att utveckla sig och hvars kuggar hunnit att gripa tämligen fast in i hvarandra; det är icke lätt, säger jag, att reformera detta, så att det hela ändock går ihop och så, att kugghjulen icke gå isär. Det är svårt att i detta hänseende komma någon vart, och trots det intensiva arbete jag nedlagt på att komma till något resultat i denna sak, har jag icke lyckats ernå något sådant. Jag har därför nu kommit till den öfvertygelsen att det är säkrast att bibehålla dessa båda slag af befattningar bredvid hvarandra, men att, ur förenklings- och besparingssynpunkt tjänsterna böra betydligt reduceras till antalet. Jag har icke bitit mig fast vid en viss åsikt, såsom att kronofogdetjänsterna nödvändigt skola dragas in. Tvärtom torde det kunna vara *nyttigt*, att man har två tjänstegrader inom denna del af fögderiförvaltningen. Det kan vara lämpligt både ur kontrollsynpunkt och ur många andra synpunkter också för resten, att man har en tjänstemannagrad mellan länsmännen och

*Angående
lönerreglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

länsstyrelsen. Men man bör naturligtvis se till, så långt detta låter sig göra, att det icke blir många och att de tjänstemän, som bibehållas, ha tillräckligt att göra, så att deras tid blir fullt upptagen. Detta afvägande är svårt, det medges; det beror så mycket på individen, men man får söka att härvid göra så mycket som möjligt. Jag skulle naturligtvis som sakkunnig icke kunnat tillstyrka förslaget, *om jag icke ansett, att det ur denna af mig hyllade synpunkt varit sådant, att man skulle kunna taga det.*

Jag är därför fullt öfvertygad, att det vore klokt af Riksdagen att nu taga det förslag, som föreligger. Hvad man här vill vinna, nämligen *förenkling och besparing*, dessa gamla önskemål inom Riksdagen och särskildt inom Andra Kammaren, kunna enligt min mening mycket väl vinnas äfven utan kronofogdetjänsternas indragande. Man skall blott se till, att man ändock gör organisationen på enklaste sätt och med iakttagande af den största sparsamhet.

Hvad nu *förenkling* beträffar, så har ju åtskilligt i den vägen gjorts af Kungl. Maj:t i enlighet med löneregleringskommitténs förslag. Man har ju förordnat, att den dubbla skriftvexlingen skall upphöra och ersättas af direkt. Det är här föreslaget, att exekutionsväsendet skall, med undantag af fastighetsauktioner, helt och hållet öfverlämnas till länsmännen, och att således den dubbla expedition, som där ägt rum, skall komma att upphöra. Klart är ock, att ju mera man minskar tjänstemännens antal, desto mera komma enklare former att tränga sig fram. I själfva minskningen af tjänstemännens antal ligger en betydande ansats till *förenkling*.

Hvad nu beträffar den *besparing*, som förslaget innefattar, förhåller det sig, som den förste talaren redan framhållit, så, att i detta förslag i jämförelse med det, som förelåg i fjor, är ju själfva staten ungefär 150,000 kronor billigare per år. Och 150,000 kronor, mina herrar, i dessa tider, dessa löneregleringarnas tider, är verkligen icke så litet, då man tänker sig dem som en årlig besparing.

Nu är det visserligen sant, att de sakkunniga föreslagit indragning af några flera tjänster. De föreslogo nämligen, att tre kronofogdebefattningar och dessutom åtskilliga häradsskrifvaretjänster skulle indragas utöfver hvad Kungl. Maj:t nu föreslagit. Jag medgifver emellertid, att, beträffande de tre kronofogdetjänsterna, länsstyrelserna i Jönköpings, Kopparbergs och Gefleborgs län, hvilka det här gällde, verkligen anfört skäl för ett frångående af vårt förslag i dessa delar. Detta är ju för öfrigt en helt obetydlig sak. Hvad vidare beträffar häradsskrifvaretjänsterna, i fråga om hvilka vi föreslagit en mera vidsträckt indragning, än Kungl. Maj:t nu kunnat föreslå, var ju vårt förslag förknippadt därmed, att det i stället skulle tillsättas *extra häradsskrifvare*. Mot ett inrättande af sådana extra häradsskrifvarebefattningar har man emellertid allmänt opponerat sig såsom olämpligt, och därför har Kungl. Maj:t också gått ifrån förslaget i denna del. Kungl. Maj:t har väl knappast kunnat göra annat, men däraf följer, att reduktionen af häradsskrifvarnes antal icke kunde blifva så kraftig, som vi föreslagit.

Emellertid skulle de nuvarande tjänstemännens antal komma att minskas med 34 kronofogdar, 22 häradsskrifvare och 31 länsmän, alltså

tillhoppa 87 tjänstemän. Och jag tycker verkligen, med hänsyn till den årliga ökningen i länsstyrelsernas göromål, hvilken, såsom vi veta, faktiskt äger rum, att det är ganska vackert, att man kan komma till det resultat, att den inom fögderiförvaltningen anställda personalen minskas med icke mindre än 87 personer.

För en jämförelse torde det vara skäl att något återgå till de förut omförmälta tidigare förslagen. Det förslag, som sommaren 1907 framlades af kronofogden Hofman.Bang, afstyrktes af de sakkunnige bland annat därför, att det skulle blifva alldeles *för dyrt*. Det slutade på en summa af ungefär 2,400,000 kronor, hvaraf dock ungefär hälften utgjorde kostnader för polisväsendet eller rättare för de befattningar som skulle finnas i stället för de förutvarande länsmännen. Ja, mina herrar, det är i hvarje fall alldeles säkert, att ett förslag om ersättande af kronofogde- och länsmansbefattningarna med *en* tjänstebefattning drager med sig ett utvidgadt polisväsen och det i högre grad, ju grundligare reduktionen i tjänstemännens antal göres. — Det af de delegerade inom de sakkunnige sommaren 1907 uppgjorda förslaget tog bort kronofogdarne, men behöll länsmännen, som det ville gifva ökad kompetens och ökade löneförmåner. Det slutade på en kostnad af 1,933,000 kronor, hvartill skulle komma kostnaden för det ökade polisväsen, som äfven enligt detta förslag ansågs nödvändigt. — Det nu framlagda förslaget slutar på en kostnad af 1,735,000 kronor och är sålunda vida billigare.

Det torde kanske icke heller skada, att något vidröra ett förslag, som delats ut här i kammaren, ett förslag om ordnande af fögderiförvaltningen, på grundval af kronofogdetjänsternas indragning, som utgifver sig vara författadt af en landsstatstjänsteman. Så torde också vara fallet, ty det röjer kännedom om förhållandena. Han framhåller i detta förslag, att han får detsamma billigare, jag vill minnas 450,000 kronor billigare, än det af Kungl. Maj:t i fjor framlagda. Det skulle bli 259,600 kronor billigare än det i år framlagda förslaget, hvilket han tydligen icke sett. Men det är att märka, att han, efter det han gjort denna beräkning, kommer till frågan om polisväsendets omorganisation, som han äfven finner nödig. Och han framlägger ett förslag därom eller lämnar åtminstone antydningar om ett sådant, däri han medtager äfven fjärdingsmännen, hvilka också skulle beröras af omorganisationen. Kostnaderna för polisväsendet skulle tredelas emellan kommuner eller enskilda, landstingen och staten, och han beräknar, att det skulle kosta staten 700,000 kronor om året och följaktligen kommuner eller enskilda lika mycket och äfvenså landstingen lika mycket. Han kommer därmed uppenbarligen, äfven med afräkning af hvad som nu utgår, till en mycket högre kostnadssumma, än det nu framlagda förslaget skulle medföra. Jag tillägger nu icke detta landsstatstjänstemannens förslag stor betydelse, och jag skulle icke ha omnämnt det, om det icke i sina hufvudprinciper företedde en viss likhet med en motion, som framlagts af en kammarledamot på Stockholmslänsbanken. Jag vet icke, och har icke anledning antaga, att dessa bägge förslag ha något att göra med hvarandra direkt, men de förete en viss likhet; äfven den senare förslagsställaren yrkar på en omorganisation af polisväsendet, hvori fjärdingsmannakåren skulle ingå,

Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)

och att t. ex. utbildningskurser skulle anordnas vid folkhögskolorna, med mera, som landsstatstjänstemannen äfven omnämner.

Jag tror sålunda, att man med fullt fog kan säga — åtminstone är det min öfvertygelse — att *det framlagda förslaget är det billigaste förslag i denna riktning, som man kan vänta att få se*. Något billigare förslag än det föreliggande har icke kunnat framläggas med anspråk på auktoritet, och jag tror, att det just ur sparsamhetssynpunkt vore klokt att antaga det.

Man säger: »Hvarför kunna vi icke få se ett annat förslag, så att vi få ställa förslagen bredvid hvarandra och jämföra dem?» Ja, mina herrar, vi ha ju ändå fått se ganska många och skiftande förslag! Och för öfrigt, det är så långt gånget med landsstaten, att det börjar bli svårt att kunna rekrytera den, och det blir naturligtvis värre och värre. Vi måste betänka, att det är 118 kronofogdar och lika många härads-skrifvare samt en hel del länsmän, som allt efter hand skola tillsättas på förordnande, till dess allt blir klart. Hvem vill på längden söka en sådan befattning, då dess innehafvare när som helst kan komma att ställas på bar backe? Jag har redan svårigheter härmed i mitt län och jag förmodar, att samma svårighet visar sig äfven på andra håll och i andra län. Frågan tränger på, tränger sig fram till lösning *snart*, och då kan det komma därhän, att vi måste lösa den i trötthetens tecken och antaga det förslag, som föreligger, äfven fastän det är sämre än det nu föreliggande. Vi veta nogsam, hvad det vill säga att lösa en fråga i trötthetens tecken!

Jag vågar påstå, att vi göra klokast i att antaga detta förslag, och ber, herr talman, att få yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Herr Sjö: Herr talman! Jag vill börja, där den förre talaren slutade. Han sade, att man, för att icke behöfva lösa denna fråga i trötthetens tecken, borde antaga detta förslag. Det skulle blifva det billigaste. Men detta förslag bibehåller ju kronofogdetjänsterna, och detta vill ju ej denna kammares majoritet vara med om, hvadan det därför ej är godt att godkänna.

Då Riksdagen, såväl Första som Andra Kammaren, genom gemensam votering för ett år sedan uttalat sig för en organisation och en lönereglering på basis af hvad icke blott den Riksdagen, utan äfven en mångfald af Riksdagar, åtminstone hvad angår Andra Kammaren, beslutat, och därom aflåtit skrivelser till Kungl. Maj:t, så hade man trott, att Kungl. Maj:t också under tiden mellan riksdagarne skulle låta uppgöra och nu framkomma med ett förslag, gående i den riktning, som denna kammare många gånger begärt. Men det ser ut, som om ett sådant förslag skulle uteblifva, och man skulle få lösa frågan så, som Kungl. Maj:t önskar. För mig är detta mycket motbjudande, och det synes, som om det äfven skulle vara så för denna kammare, då man icke kan få sin vilja fram, när man begär det, såsom vi så många gånger gjort.

Herr statsrådet och chefen för civildepartementet yttrade, att en utredning angående kronofogdetjänsternas indragning vore både vidt omfattande och svår att åstadkomma. Jag kan ju icke motsäga detta, men när man försökt sig på denna sak och icke vill framlägga något

förslag, ser det nästan ut, som om man icke gjort så genomgripande försök, som önskligt vore.

Den siste talaren yttrade, att han arbetat i den riktningen, att kronofogdetjänsterna skulle indragas, och att han uppsatt ett förslag därom, hvilket öfverlämnats till vederbörande myndigheter, för att de skulle få yttra sig. Hvad detta angår, kan man väl alltför väl förstå, att dessa gärna vilja bibehålla kronofogdeinstitutionen, som Andra Kammaren vill ha bort.

Men det synes mig ändock, då ett förslag framkommit från en sådan person som den mångkunnige, mångsidige och erfarne landshöfding Widén, att han borde hafva kunnat drifva saken så långt, att förslaget kommit fram till kamrarna, så att man åtminstone fått se, till hvilket resultat han kommit, icke allenast i fråga om organisationen, utan äfven beträffande den ekonomiska sidan af saken. Så har emellertid icke skett. Vi stå här på alldeles samma ståndpunkt som för flera årtionden tillbaka utan att ha fått något förslag i den riktning, som denna kammare begärt.

Man har vid föregående Riksdagar sagt, att, hvad som omöjliggjorde en sådan förändring, nämligen indragning af kronofogdebefattningarna och öfverflyttande af kronofogdarnes arbete till länsmännen, vore det, att man icke kunde antaga, att länsmännen hade sådana kunskaper, att de ens kunde hålla ett kronouppbördsmöte. Men att så verkligen är fallet, tycker jag, att hvar och en af oss kan finna, då han betänker, att en enkel landtman kan hålla uppbördsmöten. Och detta blir så mycket tydligare, om man jämför kommunaluppbörd och kronouppbörd. Det är icke stor skillnad, vare sig i fråga om debitering eller uppbörd, emellan kronouppbörd och kommunaluppbörd.

Det skulle därför, enligt mitt förmenande, mycket väl gå för sig, att länsmännen skötte kronouppbörderna.

Hvad sedan beträffar en annan förrättning, som man påstått, att länsmännen icke skulle kunna verkställa, nämligen utmätning af fastighet, försäljning däraf och upprättande af köpeskillingslikvid, kan äfven en enkel landtman utföra sådant, och man kan väl då med skäl antaga, att en länsman med sin examen och sin praktiska erfarenhet äfven skall kunna göra det. Det behöfs ju icke mer, än att länsmannen kan skrifva, räkna och läsa innantill, skaffa sig ett gravationsbevis för den försälda fastigheten samt lära sig förmånsrättsordningen, för att han skall vara i stånd att uppgöra en köpeskillingslikvid — icke annat jag kan se. Men för resten, mine herrar, är det i de flesta fall Konungens befallningshafvande, som utför detta åliggande, och Konungens befallningshafvande skulle väl allt fortfarande kunna göra det, om länsmännen icke vore vuxna denna uppgift.

Man har redan — såsom också herr civilministern framhöll — börjat fritaga kronofogdarna från en del göromål; och när man sålunda börjat minska deras arbetsbörd i ett och annat afseende, hvarför då icke taga steget fullt ut och alldeles befria dem från alla göromål, då man därigenom skulle kunna inbespara en utgift, icke på 150,000 kronor om året, som den senaste talaren sade, utan mellan 400- å 500,000 kronor om året genom en afskrifning af kronofogdetjänsterna?

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.*

(Forts.)

Den senaste talaren nämnde, att det hade framkommit ett förslag, som gick ut på afskaffande af kronofogdebefattningarna och som innebar en minskning i utgifterna för fögderiförvaltningen på omkring 450,000 kronor. Detta förslag har jag icke sett. Jag vet icke hvad det innehåller utöfver hvad han antydde. Men när en person, som, jag antager, har fackkunskap på detta område, kan komma med ett sådant förslag, då kan möjligen en lekman, som sitter här i Riksdagen, ha ett visst fog för den uppfattningen, att det skulle vara önskvärdt, om regeringen vidtog en sådan anordning, att vi till en kommande riksdag kunde få ett förslag i den riktning, denna kammare mångfaldiga gånger, år efter år begärt. Man fordrar, synes mig, icke alltför mycket, när man begär detta.

Man har i många fall velat fränkänna länsmännen nödig kompetens att utföra de uppdrag, som vid en indragning af kronofogdetjänsterna skulle komma att påhvila dem. Men för min del tror jag, att det icke skulle ur denna synpunkt möta några svårigheter att låta länsmännen öfvertaga alla de bestyr och allt det arbete, som kronofogdarna nu ha sig ålagdt, därest ett förslag i den riktningen skulle framläggas. Vi veta, att de flesta länsmän, innan de fått de befattningar, de nu inneha, »konditionerat» — om jag så får säga — eller haft plats hos någon kronofogde och därunder satt sig in i och själfva utfört de göromål, som åligga en sådan. Likaledes ha de flesta länsmän tjänstgjort såsom extra ordinarie i landskontoret och landskansliet och sålunda förvärfvat icke allenast teoretiska utan äfven praktiska insikter jämväl i de åligganden, som de skulle få att utföra, därest kronofogdebefattningarna komme att indragas.

Man har talat om det mångskrifveri, som här förekommer. Och den nästföregående talaren sade, att det skulle vara önskligt, om man kunde få bort detta. Jag kan icke annat än för min del instämma i detta hans uttalande. Jag tycker, att hvar och en i denna kammare borde vara besjälad af en sådan önskan och att man fördenskull än en gång borde återremittera detta ärende till Kungl. Maj:t i syfte att sätta Kungl. Maj:t och synnerligast herr civilministern i tillfälle att ännu en gång taga ärendet under öfvervägande och, om det därvid finnes lämpligt att villfara Riksdagens önskan, tillsätta sakkunnige för verkställande af den utredning, Riksdagen begärt. Att denna utredning skall företagas inom civildepartementet, vill jag visst icke fordra. Men en departementschef har, såsom vi veta, så många möjligheter att åstadkomma en utredning i den riktning, här mångfaldiga gånger ifrågasatts, att det icke bör medföra några svårigheter. Det skulle enligt mitt förmenande vara både önskligt och värdigt, om en sådan utredning komme till stånd: önskligt för denna kammare och värdigt af regeringen och den departementschef, som närmast har detta ärende om hand.

Herr talman! Då jag är af den uppfattningen, att ett förslag i denna fråga bör framläggas för Riksdagen, gående i den riktning, Riksdagen redan vid flera föregående tillfällen angifvit, finner jag mig böra yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till den vid betänkandet fogade, af herr Daniel Persson, mig m. fl. afgifna reservationen.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Då här har yrkats bifall till herr Daniel Perssons reservation, som innehåller, att Kungl. Maj:t skulle taga denna fråga under förnyad ompröfning och därvid se till, huruvida icke kronofogdetjänsterna skulle kunna indragas och deras tjänstealliganden öfverflyttas på länsmännen, så har jag begärt ordet för att gifva till känna, att jag för min del kommer att ansluta mig till utskottets förslag.

*Angående
lönereglering
för fogderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

Det kan väl möjligen hända, att en sådan utredning, som här ifrågasättes, icke förut ägt rum. Men om så är, har den löneregleringskommitté, i hvilken landshöfding Widén suttit såsom ledamot, icke lämnat en fullständig utredning i denna fråga, icke väl fullgjort sitt värf. Ty vid kommitténs tillsättande föreskref Kungl. Maj:t såsom ledning för dess arbete, att kommittén skulle pröfva, »huruvida genom förenklingar i förvaltningen tillfälle kunde beredas till indragning af tjänster, som genom de förändrade anordningarna kunna undvaras». Med denna bestämmelse för ögonen har kommittén, såsom landshöfding Widén sade, tagit den nu föreliggande frågan i den mest omsorgsfulla ompröfning, som för kommitténs ledamöter var möjligt. Och det arbete, som landshöfding Widén såsom kommittéledamot nedlade särskildt på frågan om möjligheten att indraga kronofogdetjänsterna, därför att han hade den uppfattningen, att det skulle låta sig göra, detta arbete var — det må jag säga för att få det till protokollet antecknad — af en alldeles ovanligt omfattande beskaffenhet. Men det stannade därvid, att han ansåg, att det icke var möjligt för kommittén att komma med ett förslag i den riktningen, och kommitténs beslut i denna punkt blef sådant, som förut här omnämnts. Jag för min del, som tillhört den del inom kammaren de gånger, då det varit tal om att indraga kronofogdebefattningarna, hade visserligen reserverat mig mot kommitténs ifrågavarande beslut, men under sådana förbehåll och villkor, att för den händelse Kungl. Maj:t skulle framlägga ett lika långt gående förslag som kommittén angående indragning af åtskilliga af dessa kronofogde-, häradsskrifvare- och länsmansbefattningar, skulle jag låta min afvikande mening falla.

Huru ställer det sig nu i detta afseende? Jo, så, att Kungl. Maj:t i det nu föreliggande förslaget gått något *längre* än kommittén i fråga om indragning af kronofogdar och häradsskrifvare, men däremot icke så långt som kommittén med afseende å länsmanstjänsterna, hvilka bibehållits till något större antal i den kungl. propositionen. När Kungl. Maj:t framlagt ett sådant förslag som detta, hvilket så nära ansluter sig till kommitténs hemställan, är det gifvet, att jag icke har någon anledning att hålla på min förenämnda reservation, så mycket mindre som de betänkligheter, hvilka kommit till uttryck i denna reservation, sedermera blifvit undanröjda.

I följd vid frågans förberedande behandling inom utskottet funno vi under läsningen af den föreliggande utredningen, hurusom frågan om kronofogdetjänsternas indragning eller icke varit föremål för den omsorgsfullaste utredning, därvid man tagit i betraktande, om det skulle låta sig göra på det ena eller andra sättet. Äfven inom utskottet dryftades flera förslag i detta afseende, men de strandade allesammans trots den sakkunskap, som stod utskottet till buds. Det visade sig

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.*

vara nödvändigt att bibehålla de nuvarande tre tjänstegraderna inom fögderiförvaltningen, dock med reducering af antalet befattningshafvare.

Nu begäres här från reservanternas sida en ytterligare utredning. Det är möjligt, att en bättre och säkrare sifferstat skulle kunna framkomma såsom resultat af en sådan utredning. Det håller jag till och med för troligt. Men huru denna stat kommer att taga sig ut, det kan vara tvifvelaktigt; likaså om den kommer att visa en lägre utgiftssumma för statsverket och om allt kommer att fungera lika väl som hittills. Jag för min del tror det icke.

(Forts.)

Det förslag, som nu föreligger, ställer först och främst i utsikt en lönereglering för ifrågavarande statstjänare i enlighet med de grunder, som tillämpats på andra områden, så att dessa landsstatstjänstemän skola blifva likställda med öfriga tjänstemän, som fått sina löner reglerade under de senare åren. Och vidare skulle fögderiförvaltningens tjänstemän komma att erhålla samma säkra och klara ställning i afseende på tjänstebefattningar, löneförmåner och pensionsförhållanden som sina likställda kamrater inom andra förvaltningsgrenar. Genom att antaga utskottets förslag har man åtminstone vunnit det målet att successivt kunna minska statens utgifter på detta område. Herr Daniel Perssons reservation och utskottets förslag skilja sig nästan ingenting från hvarandra med afseende å de utgifter, som i båda fallen skulle uppstå för statsverket. Ty enligt reservationen skall det för år 1910 beviljas ett extra anslag för beredande af tillfällig löneförbättring åt de nuvarande kronofogdarna, häradsskrifvarna och länsmännen; och därigenom kommer slutsiffran i reservanternas förslag att i det närmaste motsvara det belopp, som enligt utskottets hemställan skulle erfordras för den ifrågasatta omorganisationens genomförande. Ett antagande af reservationen skulle således icke innebära någon reduktion i statsverkets utgifter i afvaktan på sakens slutliga ordnande.

Huru skulle det åter ställa sig, om utskottets förslag ginge igenom? Jo, då skulle gifvetvis det beräknade anslaget så småningom komma att undan för undan minskas intill ett belopp af 318,800 kronor, hvarpå den s. k. öfvergångsstaten slutar. Landshöfding Widén angaf i detta sammanhang en högre siffra; och det hade han visserligen allt skäl att göra. Ty i den uppgjorda staten äro icke medtagna vederbörande tillkommande ålderstillägg, som föras på en annan stat.

Vidare får man här räkna med en annan faktor. Genom ett godkännande af utskottets förslag skulle ifrågavarande tjänstemän komma i den fasta ställning i afseende å både förmåner och skyldigheter som öfriga befattningshafvare i statens tjänst, för hvilka lönerna reglerats under de senaste åren. De skulle således bland bl. a. komma under den nya pensionslagens bestämmelser. Detta förhållande skulle komma att medföra en minskning i statens utgifter eller — hvilket är detsamma — skaffa statsverket en ökad tillgång. Såvidt jag räknat någorlunda rätt, skulle statsverket i pensionsavgifter från de tjänstemän, som enligt utskottets förslag skulle upptagas på den nya staten, tillföras i rundt tal 55,000 kronor per år, hvilket belopp man äfven får taga med i räkningen vid bedömandet af frågans ekonomiska innebörd. Ett bifall till reservationen skulle ej medföra en dylik påföljd. Man

skulle således, i händelse reservationen godkännes, under väntetiden, till dess Kungl. Maj:t kunde inkomma med ett nytt förslag, icke blott få betala till nu ifrågavarande ändamål ett årligt belopp lika stort, som enligt utskottets betänkande skulle utgå — hvilket sistnämnda belopp dock komme att successivt, år efter år minskas —, utan äfven gå miste om en ganska afsevärd inkomst i de pensionsafgifter, som dessa tjänstemän enligt utskottets förslag skulle erlägga från och med nästa år och hvilka afgifter torde kunna beräknas komma att uppgå till omkring 55,000 kronor årligen. Om man tager detta i betraktande, kan jag icke se annat, än att Kungl. Maj:ts af utskottet i hufvudsak tillstyrkta förslag borde vara tilltalande.

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

Nu har man äfven talat om, att länsmännen i allmänhet skulle vara kompetenta att sköta kronofogdarnas tjänsteåligganden. Ja, det finnes nog åtskilliga länsmän, som äro det — det tviflar jag icke på. Men *alla* äro nog icke i stånd därtill. Och man får väl icke undra på, om äfven på detta område större kompetensfordringar skulle komma att uppställas. Jag tror, att med de fordringar, som hittills ställts på länsmännen, de i allmänhet icke äro vuxna att öfvertaga allt det arbete, som kronofogdetjänsten kräver. Jag skulle åtminstone icke hålla det för troligt. Och för resten måste man väl äfven sätta lönerna efter de kompetensfordringar, man ställer på vederbörande ämbetsmän. Skulle sålunda länsmännen höjas upp i grad, samtidigt därmed att kronofogdarnas göromål skulle på dem öfverflyttas — och jag tager för gifvet, att det blir fallet, om man beslutar sig för att indraga kronofogdetjänsterna — så skulle man nog äfven få se till, att läns-
männens löner komme att höjas utöfver hvad här är ifrågasatt. Jag tror icke, att det går att förneka detta. Och det behöfs icke stor löneförhöjning med det stora antal länsmän, som finnes, för att denna förhöjning skall sluka upp den summa, som skulle inbesparas genom en eventuell indragning af kronofogdetjänsterna. Jag tror därför knappast, att en ny utredning skulle leda till det resultat, att någon ekonomisk vinst skulle för staten uppstå.

Och slutligen ha vi ännu en sak att taga i betraktande. När länsmän, häradsskrifvare och kronofogdar afgå från sina tjänster, få de för närvarande en pension, som är lägre än den, som tillkommer likställda tjänstemän i öfrigt vid de reglerade verken. En länsman t. ex. har endast 1,200 kronor i pension. Det undras mig, om icke Riksdagen på därom gjord framställning skulle vara nödsakad att höja dessa tjänstemäns pensionsförmåner, om reservanternas förslag bifalles, för att sålunda bereda dem samma ställning i detta afseende som deras jämställda kamrater inom andra förvaltningsgrenar.

Herr talman! På grund af hvad jag nu anfört, kan jag icke annat än med min röst bidraga till, att statsutskottets förslag vinner Riksdagens bifall.

Herr Persson i Tällberg: Hvad den del af herr Carl Perssons anförande beträffar, däri han berörde löneregleringskommitténs förslag, vill jag säga, att det icke framställts något klander mot den stora löne-
regleringskommittén. Men det har dock visat sig, att en betydlig reduktion redan har kunnat ske af hvad denna kommitté föreslagit,

Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)

om därmed jämföres hvad som nu föreligger. Herr Carl Persson beräknar, att det skulle bli en vinst att antaga utskottets förslag, och det var en ganska intressant beräkning, som han gjorde, då han med hvarandra jämförde reservanternas förslag och utskottets förslag. — Jag skulle nästan vilja säga, att det var en fiffig beräkning. Enligt reservationen skulle man visserligen tills vidare ha kvar alla 118 kronofogdarne och 516 länsmännen, men hade herr Carl Persson verkställt beräkningen under förutsättning att reservanternas förslag blifvit *genomfördt*, hvarigenom alla kronofogdarne skulle komma bort, skulle han ha kommit till ett helt annat resultat än hvad han nu gjorde.

Men jag begärde icke ordet för att säga detta, utan det var med anledning af hvad herr statsrådet yttrade. Han yttrade nämligen: »Jag skulle uppenbart blifva utsatt för lika skarpt klander, äfven om jag låte verkställa en sådan utredning, som reservanterna begärte». Jag för min del åtminstone skulle då icke hafva haft anledning att framföra något det allra ringaste klander. Vi hade ju då fått vår vilja fram. Det var hvad fjolårets Riksdag begärde och hvad vi nu begära, nämligen att få en opartisk utredning till stånd. Nu sade herr statsrådet, att vi skulle ha önskat, att utredningen skulle gå i en af oss förut fattad mening beträffande kronofogdeplatsernas indragning. Det är så långt ifrån att jag sagt något sådant, att jag tvärtom i mitt yttrande framhöll, att jag visserligen ansåge, att kronofogdetjänsterna kunde indragas, men att om en blifvande utredning visade motsatsen, så skulle jag böja mig därför och medge, att den uppfattning, jag förut haft, var oriktig. Det är detta jag vill betona, och jag håller fortfarande före, att vi böra vara berättigade att få en utredning till stånd.

Hvad nu beträffar herr Widéns anförande, var detsamma såsom vanligt mycket sakrikt. Men resultatet af det anförandet blir dock, att det visat sig, att genom det beslut, Riksdagen förlidet år fattade, vanns dock en ofantlig stor besparing, och det var sålunda ett mycket klokt beslut, Riksdagen då fattade. Jag drar då den slutsatsen af detta herr Widéns anförande, att om Riksdagen äfven nu håller på sin ståndpunkt, kanske vi vinna lika mycket till nästa år igen. Där-om har herr Widén nu icke yttrat sig, men jag förmodar, att han nästa år skulle komma att säga, att det var klokt af Andra Kammaren att afslå Kungl. Maj:ts förslag. Ty det är ju mycket möjligt, att Kungl. Maj:t efter verkställd utredning kommer med ett förslag, som hvarken herr Widén eller jag nu veta, hur det kommer att se ut. Jag vet icke hvad utredningen kommer att visa, men jag skall böja mig för dess resultat, därest Kungl. Maj:t vill låta verkställa en *opartisk* utredning. Det är icke vi, som velat ha en utredning efter en förutfattad mening, utan det är herr statsrådet och chefen för civildepartementet, som låtit verkställa utredningen efter den förutfattade meningen, att kronofogdetjänsterna skola bibehållas. Det är det direktivet, som jag klandrat och som jag fortfarande anser klandervärdt. Men om herr civilministern vill gå i författning om en opartisk utredning, så skola vi godtaga densamma.

Jag kan sålunda icke frågå mitt förut gjorda yrkande i denna fråga.

Herr Lundell: Herr talman! Efter de omfattande anföranden, som här hållits såväl af herr Widén som af en annan ärad talare, nämligen herr Persson i Stallerhult, kan jag naturligen icke hafva något mera betydande att tillägga, då jag har samma åsikt, som dessa båda herrar uttalat.

*Angående
lünereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.**
(Forts.)

Förra året var jag med på den afdelning inom statsutskottet, som hade detta ärende under behandling, och handlades det då mycket omständligt och mycket utförligt. Pluraliteten på denna afdelning kom då till det resultat, att vi visserligen ansågo, att kronofogdeplatserna skulle kunna indragas, men att en sådan indragning icke vore möjlig utan en mycket omfattande omorganisation, som säkerligen icke skulle bli billigare än en organisation med bibehållande af kronofogdetjänsterna. Men, såsom vi här hört uttalas af landshöfding Widén, tyckte vi oss också finna klart utaf hvad som då förelåg, att det borde vara möjligt att göra en indragning utöfver hvad Kungl. Maj:t då föreslog. Jag får bekänna, att jag då icke röstade såsom landshöfding Widén, d. v. s. för bifall till Kungl. Maj:ts förslag, utan jag röstade för reservationen. Men reservationen då var icke detsamma som reservationen nu. Hvad jag åtminstone afsåg, och jämte mig en stor del både i denna kammare och Första Kammaren, det var, att vi skulle kunna få en längre gående indragning af kronofogdeplatserna, än hvad Kungl. Maj:t föreslagit. Det har nu också skett; Kungl. Maj:t har gjort ganska betydande indragningar både i fråga om kronofogde- och häradsskrifvarettjänsterna. Men icke skall man tänka sig, såsom herr Daniel Persson tycks göra, att sådana indragningar och besparingar kunna ske i oändlighet, bara man beslutar därom riksdag efter riksdag. Ty någon gräns måste man ändå ha, och i detta fall tror jag, att vi nått gränsen. Jag kan försäkra, att jag är lika rädd om statens medel och lika intresserad af indragningar och förenklingar beträffande både landsstatsens och andra expeditioner som någonsin herrar Sjö eller Daniel Persson; men jag tror rakt icke, att några besparingar kunna göras vidare i detta fall. Jag tror, att vi kommit till det mål, som man i detta afseende kan komma till.

I fråga om göromålen har herr Kronlund påstått, att det finnes rakt ingenting att göra på kronofogdeexpeditionerna. På detta område tror jag mig dock hafva en erfarenhet, som icke är så litet omfattande, då jag under ett 15:tal år varit ordförande i kommunalnämnd och kommunalstämma, varit nämndeman och dessutom haft en del andra kommunala uppdrag, genom hvilka man kommer i rätt mycken beröring med både kronofogdar, länsmän och öfriga landsstats-tjänstemän; och denna erfarenhet har varit tillräcklig att öfvertyga mig om, att kronofogdarnes göromål icke äro så obetydliga och så litet omfattande, att det icke behöfves folk att sköta dem.

Nu har man ju också anmärkt, att man skulle göra förenklingar i denna administrationsgren, så att man sluppe ifrån dubbelexpeditioner och mångskrifveri. Ja, det är nog sant, att det i gamla tider var fara för sådant, men nu finns det fulla garantier för att dessa olägenheter skola upphöra. Man må för öfrigt besinna, att på alla möjliga områden ökar man tjänstemännens antal och måste göra detta, men på detta område är det tvärtom fråga om indragningar på

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.*

(Forts.)

alla håll, både i fråga om häradskrifvare, länsmän och kronofogdar; och vi få heller icke glömma landtränsmästartjänsterna, som också äro indragna. Detta gör, att man icke i detta fall kan sträcka sina fordringar i det oändliga.

Här har talats om bristande utredning. Jag får då försäkra, att vi på utskottsafdelningen förra året ägde tillgång till omfattande utredningar, men vi kunde ändock icke komma till annat resultat, än att det billigaste vore att bibehålla kronofogdarne, men till inskränkt antal, och att för öfrigt Kungl. Maj:ts förslag var så omfattande och väl genomtänkt, som det var möjligt att begära.

Man har här talat om länsmännens kompetens. Ja, jag vill icke säga annat, än att länsmännen i de allra flesta fall faktiskt torde ha tillräcklig kompetens för dessa göromål, men icke kan man *förutsätta* detta såsom regel med den utbildning de nu få. Den kompetens, man egentligen fordrar, skaffar sig nog en hel del, men det kanske nog finnes åtskilliga, som brista i det hänseendet. Men det är icke bara fråga om kompetens. En människa kan vara hur kompetent som helst, den kan dock icke hinna utföra allting, som den möjligen kan göra.

Vidare tror jag i likhet med hvad landshöfding Widén här förut påpekat, att det är behöfligt att på detta område ha tjänstemän af olika grader. Det är förvisso behöfligt, att såväl uppbörden som en del andra göromål öfvervakas. Vidare har man i icke så liten utsträckning användning för kronofogdarne, utom i fråga om uppbörden i taxeringsärenden, t. ex. i taxeringsnämnderna och för dylika göromål.

Man får heller icke bagatellisera åklagaremålen och utan vidare antaga, att länsmännen under alla omständigheter och i hvilken omfattning som helst kunna sköta dem. Ty kronan har åtskilliga bevakningsmål mot enskilde och åtskilliga andra intressen att mot dem tillvarataga, vare sig det nu är fråga om civila tvister eller brottmål. I rättegångar mot enskilde egendomsägare rörande jordatvister och i mål mot brottslingar kunna understundom af de personer, som företräda det allmänna, fordras så omfattande kunskaper, att det skall vara undantagsvis, som länsmännen kunna sköta svårare sådana mål.

Det är hvarken omöjligt eller otroligt, att landsstatsärendena skulle kunna organiseras på annat sätt, så att kronofogdarne skulle kunna ersättas med andra tjänstemän. Men jag är af den bestämda öfvertygelsen, att det icke blir billigare i sådant fall, utan det är mycket sannolikt, att det blir dyrare. Jag tror, att utredningen i detta hänseende bedrifvits så långt som man rimligtvis kan begära. Vi behöfva icke någon vidare utredning, ty vi ha fått klart för oss, huru det skulle ställa sig både efter det ena och andra sättet.

Icke heller blir det någon besparing, om man indrar denna klass af tjänstemän och skaffar andra. Den indragna tjänstemannaklassen skulle då sättas på indragningsstat eller pensioneras. Kanske man då under många år finge betala ut aflöningar till dubbelt antal tjänstemän, hvilket man icke skulle behöfva, ifall man använde sig af de tjänstemän man har. Jag tror alldeles säkert, att organisationen heller icke blir bättre på annat sätt, t. ex. om man skulle skaffa poliskärer på landet af annan beskaffenhet än länsmännen; ty är det så säkert,

att de skulle utföra polisgöromålen bättre än länsmännen, som ha gamla traditioner på området och anses skickliga? Alldeles icke säkert är däremot, att de skulle uppföra sig så humant emot befolkningen som de nuvarande länsmännen göra. Såvidt jag kan förstå, blifva också kostnaderna betydligt större.

Af hvad jag här anfört och hvad som i synnerhet från en med löneregleringar och landsstatsgöromål så förtrogen man som landshöfding Widén samt af herr Carl Persson gjorts gällande torde framgå, att det bästa är att bifalla utskottets förslag. Jag har rådgjort med både landshöfdingar, landskamrerare, kronofogdar och äfven länsmän, och de ha nästan enstämmigt meddelat mig, att, om man skall söka att omlägga systemet, man icke kan få ett bättre, än om man antager det föreliggande förslaget.

Herr talman, jag finner det sålunda klokast, att vi nu taga utskottets förslag, och ber att få yrka bifall till detsamma.

Herr Widén. Herr talman! Herr Daniel Persson frågade mig, om jag icke tyckte, att det var bra, att förra årets förslag blef afslaget, då det nuvarande förslaget i alla fall i jämförelse med detta innebär en nedsättning af 150,000 kronor. Härpå vill jag svara, att jag redan i mitt föregående anförande sade, att jag icke var belåten med det förslag, som förra året framlades, samt att jag anser förevarande förslag vara vida att föredraga. Jag måste så mycket hellre känna tillfredsställelse öfver att vi nu fått ett nytt förslag, som jag därvid fått vara med om att utarbeta detsamma och, i hvad jag kunnat, göra mina åsikter om besparingar gällande. Däraf följer, att jag så mycket mindre kan anse det skäligt att afslå det föreliggande förslaget, som jag i detsamma fått fram indragningar i så stor utsträckning, som jag ansett vara möjligt.

Herr Thorsson: Herr talman! Då jag instämt i den reservation, som herr Daniel Persson fogat vid detta betänkande, skall jag be att få yttra ett par ord i denna fråga.

Herr civilministern säger, att reservanterna — jag förmodar, att han härvid också tänkt på Riksdagens beslut 1908 — utgått från den förutfattade meningen, att kronofogdarne *skulle bort*, och att därför regeringen icke kunde taga så stor hänsyn till en sådan mening. Ja, vi äro verkligen öfvertygade, att kronofogdarne äro en öfverflödigt tjänstemannakår, ehuru vi icke haft möjlighet att framlägga fullgiltiga skäl för denna vår mening och därför anhållit hos Kungl. Maj:t om en allsidig utredning, huruvida dessa tjänstemän kunna indragas. Men jag vågar påstå, att just Kungl. Maj:t utgått från en *förutfattad mening*, då Kungl. Maj:t kort och godt dekreterat, att kronofogdarne skola bibehållas. Motivet för att kronofogdarne fortfarande skulle bibehållas är, såvidt jag fattade herr civilministern rätt, egentligen, att man icke anser sig fullt kunna lita på länsmännens kompetens hvarken med hänsyn till åklagarmaktens utöfning, exekutionsväsendet eller uppbörds-väsendet. Äfven jag har haft att göra med länsmän och kronofogdar, dock mest med länsmän. Och jag har vid åtskilliga häradsrätter alltid iakttagit, att länsmännen skött åklagarmaktens åliggande, men sällan

Angående
lönereglering
för fogderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förrätt-
ningen.* har jag där mött några kronofogdar, utöfvande dylikt uppdrag. Praxis har utbildat sig därhän, att länsmännen utföra åklagarmaktens plikter, hvarför vi ur den synpunkten saklöst skulle kunna undvara kronofogdarne.

(Forts.)

I fråga om polisväsendet förefaller det mig nästan besynnerligt, att Kungl. Maj:t ansett, att, om vi lägga ett uns mera arbete på länsmännen än de hittills haft, en särskild poliskår då skulle behöfva inrättas; i samma andetag Kungl. Maj:t för detta resonemang, vill Kungl. Maj:t indraga 30 länsmansbeställningar. Kungl. Maj:t vill således undandraga allmänheten den nödvändiga polisbevakningen, endast för att få bibehålla kronofogdarne, fastän det förhåller sig på det sättet, att kronofogdarne icke uträttat mycket med afseende på polisväsendet. Praktiskt taget, skulle ärendena komma att skötas lika bra eller kanske bättre, om kronofogdeplatserna indrogos, därför att i så fall förbindelsen mellan landshöfdingeämbetena och de underordnade myndigheter, som stå i närmaste rapport med allmänheten, blefve mer obehindrad, än om denna förbindelse skall ske genom kronofogdarne. Det är därför jag för min del tror, att vi ha rätt i vårt sträfande att indraga en del af dessa tjänstebefattningar.

Herr civilministern sade, att de af Riksdagens ledamöter, som kunde ifrågakomma som kommittéledamöter, äro så upptagna, att de endast kunna använda ett par månader under året för att utföra de praktiska undersökningar och utredningar, som erfordras för att Kungl. Maj:t skulle kunna ge klart besked, om kronofogdetjänsterna böra indragas eller ej. Men det finns väl utom Riksdagens ledamöter äfven andra personer, som skulle ha tillräcklig tid och tillräcklig erfarenhet för att utreda detta spörsmål. Jag tror därför icke, att Kungl. Maj:t behöfver undanskjuta saken på den grund, att det icke skulle finnas personer, som vore både villiga och kunniga nog för att åtaga sig besväret med en dylik undersökning.

Herr Carl Persson trodde, att länsmännen icke hade den kompetens, att man kunde lägga *allt* det ansvar på dem, som nu hvilat på kronofogdarne. Det är ju ändå så, att man kommer att fördela såväl det arbete som ansvar, hvilket nu hvilat på *en* person, på 3, 4 eller 5 personer, och nog skulle väl då saken kunna rangeras så, att dessa personer skulle kunna bära det meransvar, som komme att hvila på dem, för den händelse man fördelade kronofogdarnes arbete på länsmännen. När nu Riksdagen fördubblar lönen för länsmännen, blir helt naturligt också tillströmningen af sökande till dessa platser större än hvad som hittills varit fallet och möjlighet att erhålla lämpligt folk för länsmansuppdragets utöfvande blir helt säkert större.

Denna fråga är emellertid förknippad med en annan, som jag för min del förut tillåtit mig påpeka. Under föregående riksdag förelåg från Kungl. Maj:t en synnerligt omfattande lönereglering, utarbetad för alla tjänstemän inom landsstaten. Jag tillät mig då erinra, att Kungl. Maj:t icke vid uppgörande af denna lönestat tagit hänsyn till de extra inkomster, som landsstatstjänstemännen ha vid sidan af den ordinarie lönen. Det uttalades då, att Kungl. Maj:t efter löneregleringen skulle närmare ingå på en undersökning af dessa saker. Nu föreligger resultatet af denna undersökning, och det har därvid visat sig, att Kungl.

Maj:t icke velat röra vid dessa extra inkomster, utan ansett, att deras borttagande skulle kunna ha menliga följder. I år heter det, att de i fjol fastställda lönerna afpassats med hänsyn till tjänstemännens extra inkomster. Såvidt jag erinrar mig, har lönen för t. ex. landssekreterare fastställts till sina 8,000 kronor och sedan skalan nedför med anslutning till löneregleringen vid de centrala embetsverken; visserligen afviker principen något i fråga om kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän, men för dem vill man ha *alla* sportlerna kvar, och om man skall låta sportlerna fortfarande utgå för kronofogde- och länsmansgöromål, så tror jag, att, äfven om man afskaffar kronofogdetjänsterna, hvarken civilministern eller andra, som hålla fast vid dessa tjänster, skola bestrida, att det för länsmännen blir en icke föraktlig inkomst denna sammanslagna sportelinkomst, vid sidan af den ordinarie lön å 3,000 kronor, som är föreslagen, och att denna deras ekonomiska ställning kommer att i synnerligen afsevärd mån lätta länsstyrelsernas bekymmer beträffande landsstatens rekrytering med dugande personer. Min lifliga öfvertygelse är, att det icke är så svårt med afseende på den ekonomiska situationen för ifrågavarande tjänstemän, som man här sökt framhålla, och för öfrigt synas både kronolänsmän och kronofogdar ha goda anlag för att vid sidan af sitt egentliga tjänsteupdrag vara mycket mångsysslande personer. Det har sagts, att man icke vill uppdraga uppbördsärendena åt kronolänsmännen, hufvudsakligen därför att de genom sin sysselsättning därmed skulle vara förhindrade att sköta polisväsendet, och särskildt därför att om de vissa dagar skulle vara tvungna att taga sin hand från polisgöromålen, så skulle man nödgas tillsätta underpoliser. Ja, i detta hänseende skulle jag vilja framhålla, att vi väl icke är obekanta med att både länsmän och kronofogdar hafva *boutredningar*, *auktioner* och allt möjligt annat att syssla med, hvilket tager deras tid i anspråk både en och två dagar. Nu kan visserligen sägas, att om något utomordentligt skulle inträffa, så måste de lämna sina privata sysslor. Jag känner emellertid icke något fall, då en kronofogde eller länsman lämnat sina privata sysslor för att gifva sig ut i polisärenden. Jag är sålunda öfvertygad, att äfven denna sak med litet god vilja lätt skulle kunna arrangeras, och då man redan slagit in på den vägen att förenkla samarbetet mellan länsmän och Konungens befallningshafvande, så är frågan endast den: Skola vi ytterligare slå in på den vägen att sätta länsmännen i direkt förbindelse med Konungens befallningshafvande eller skola länsmännen i ett antal fall fortfarande gå via kronofogdarna för att komma i förbindelse med Konungens befallningshafvande?

Jag hyser den uppfattning, att ifrågavarande ärenden kunna skötas af länsmännen, och skulle jag hafva orätt i detta mitt antagande, så skall jag gifva med mig den dag Kungl. Maj:t har genom en utredning visat, att hvad jag här tänkt mig icke låter sig göra. Till dess vidhåller jag min uppfattning. Nog kommer samhället att bestå, äfven sedan vi lyft kronofogdarne från den plats, där de, såsom herr Widen antydde, suttit i hundratals år.

Herr Andersson i Skifarp: Herr talman, mina herrar! Jag är fullt öfvertygad om, att det låter sig göra att, såsom den senaste talaren

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

önskade, indraga kronofogdetjänsterna och att samhället skulle kunna existera äfven i sådant fall. Jag tror ock, att länsmännen skulle i regel kunna uträtta största delen af de åligganden, som kronofogdarne nu hafva, och att det icke skall dröja länge, förrän de skola kunna fullständigt uträtta alla kronofogdesysslor. Men jag tror däremot icke, att dessa åligganden skola kunna uträttas af länsmännen med den lönereglering, som här är föreslagen, utan att en helt annan löne-reglering i sådant fall måste komma till stånd. Enligt hvad nu är föreslaget, skulle kostnaden för kronofogdeinstitutionen uppgå till 413,000 kronor. Men man kan väl antaga, att, därest allt det arbete, som kronofogdarne nu hafva att utföra, skulle åläggas länsmännen, en sådan förändring icke skulle kunna ske utan en ökning af 1,000 kronor i lönen för hvarje länsman, hvilket blir 516,000 kronor. Huru det då skulle gå med de stora besparingar, som man i detta afseende vill vinna, kan jag icke förstå. De personer, som deltagit någon längre tid i riksdagsarbetet, lära nog icke betvifla, att, om man ålägger tjänstemännen ett så ökad arbete, som i detta fall skulle ske, det icke skulle dröja länge, förrän de inkomme med framställning om en förhöjd aflöning. Det kan hända, att, äfven om de icke få ökad arbete, anspråk på ökning i lönen framställas. Så mycket större skäl därtill skulle då finnas härvidlag. Det är med hänsyn härtill som jag kunnat vara med om detta förslag.

Det har sagts, att man borde försöka åstadkomma ny utredning angående indragning af kronofogdetjänsterna. Det är dock redan påvisadt af de personer, som deltagit i löneregleringskommitténs arbete, att denna kommitté hade till uppgift att utreda, hvilka tjänster kunde indragas. Sålunda har ju redan löneregleringskommittén haft denna fråga om hand, och kommittéledamöterna hafva själfva erkänt, att de nedlagt ofantligt mycket arbete på frågan om indragning af kronofogdetjänsterna. Man har emellertid icke kunnat komma till det resultatet, att det skulle låta sig göra med fördel för staten. Då så är förhållandet, kan jag icke annat än vara med om att godkänna det förslag, hvartill statsutskottet kommit, och skall jag därför, herr talman, bedja att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Åkerlund: Det är en ganska allmänt känd sak, att det finnes en del tjänstemän, som hafva bra litet att göra. Min öfvertygelse är, att, om länsmansdistrikten kunde regleras på sådant sätt, att det blefve något mera arbete inom hvarje distrikt, länsmännen mer än väl skulle kunna sköta t. ex. en femtedel af det arbete, som nu tillhör en kronofogde, om det vid uppdelning skulle falla på hans distrikt. Huru länsmännen skulle kunna för ett så pass ringa tillägg i sitt arbete begära en ytterligare löneförhöjning, kan jag knappast förstå, ty den löneförhöjning, som nu föreslagits, är tillräckligt stort tilltagen.

Herr Andersson i Skifarp omnämnde, att löneregleringskommittén skulle pröfva, huruvida det vore möjligt att indraga några tjänster. Ja, i fråga om fögderiförvaltningen har den ju ock kommit att föreslå en liten indragning, men hvilka tjänster i öfrigt hafva blifvit indragna genom löneregleringskommitténs förslag? Det är väl egentligen

endast löneförhöjningar, som blifvit af densamma föreslagna och af Riksdagen bifallits, hvarjämte vi hafva fått de sex timmarnas tjänstetid på arbetsrummet. Jag kan för öfrigt icke förstå, huru det skall vara möjligt att fortgå på den vägen att jämt och ständigt öka statens utgifter så orimligt som nu skett under några år utan att försöka att göra några indragningar. Och då jag, herr talman, är fullt öfvertygad om, att kronofogdetjänsterna, sådana de nu äro, mycket väl skulle kunna handhafvas af länsmännen till gagn och nytta för landet, måste jag naturligtvis ansluta mig till reservanternas förslag.

*Angående
lönereglering
för fögderi-
förvalt-
ningen.
(Forts.)*

Jag har tagit mig friheten att väcka en särskild motion, huruvida det icke voro lämpligt, att polisväsendet på landsbygden skulle kunna regleras på samma gång som fögderiförvaltningen, och detta har jag gjort, därför att jag är fullt och fast öfvertygad om att, om icke så sker, Kungl. Maj:t inom kort inkommer med förslag till reglering äfven af polisväsendet, hvilken reglering kommer att draga synnerligen stora kostnader. Emellertid skall jag, herr talman, då jag icke har utsikt att vinna något med mitt förslag, som jag icke väckt särskildt med hänsyn därtill, bedja att få sluta mig till reservanternas förslag.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Herr talmannen framställde propositioner först på bifall till utskottets hemställan och vidare på afslag därå och bifall i stället till den af herr Persson i Tällberg afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen; och fann herr talmannen den sistnämnda propositionen vara med öfvervägande ja godkänd. Votering begärdes emellertid, i anledning varaf nu uppsattes, justerades och anslogs denna voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med afslag å statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 69, bifaller den af herr Persson i Tällberg afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan.

Omröstningen utföll med 124 ja mot 87 nej, hvadan kammaren med afslag å utskottets hemställan bifallit den af herr Persson i Tällberg afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen.

§ 9.

Till behandling förelåg vidare statsutskottets utlåtande n:o 70, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anläggning af väg mellan Storbäcks by och Risbäcks kapellkyrka inom Dorotea sockens väghållningsdistrikt af Västerbottens län.

*Angående
anläggning
af väg
mellan Stor-
bäcks by
och Risbäcks
kapellkyrka.*

*Angående
anläggning
af väg
mellan Storbäck
s by och
Risbäck
kapellkyrka.
(Forts.)*

I en den 29 nästlidne januari till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition, n:o 23, hade Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att till anläggning af väg mellan Storbäckes by och Risbäckes kapellkyrka inom Dorotea sockens väghållningsdistrikt af Västerbottens län anslag måtte, under i statsrådsprotokollet angifna villkor och förutsättning, kunna från af Riksdagen till vägbyggnader beviljade medel anvisas utan iakttagande af det för vägbyggnadsfondens anlitande i allmänhet stadgade villkor, att statsbidraget icke måtte utgå med högre belopp än två tredjedelar af den för väganläggningen beräknade kostnaden.

Utskottet hemställde, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke måtte af Riksdagen bifallas.

Reservation hade emellertid afgifvits af herrar *Kinberg* och *Wiklund*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Sedan utskottets hemställan föredragits, yttrade:

Herr Mörtzell: Herr talman, mina herrar! När jag nu fått ordet för att söka tala för den vid utskottets betänkande anförda reservationen, så sker det icke i den ton, att jag vill förebrå Riksdagen att ha behandlat lappmarken på ett styfmoderligt sätt, nej visst icke, utan jag vill söka anföra några faktiska skäl, som tala till förmån för reservationen. I kommunikationshänseende såväl som i åtskilliga andra hänseenden är lappmarken en mycket sjuk lem af den svenska kroppen, och känslan af denna sjukdom ha de öfriga lemmarna i denna kropp verkligen visat sig erfara. Jag vill här påminna om år 1902, då skörden nära på totalt slagit fel i lappmarkens socknar, hvilken offervillighet som de bättre lottade i hela landet då visade. Jag mins, när det första godståget kom, jag tror i början af november, till Bastuträsk station, och hur det utanpå en af vagnarna var fästadt ett papper, hvarpå voro skrifna några verser. Jag såg dem återgifna i en tidning, och jag minns några ord, som voro — kan man säga — mera värda än hela innehållet i vagnen. Det stod där: »Du broder, du behöfver ej utan hopp kring frusna tegar vandra, ty efter denna komma tusen andra.» Och det skedde så. Den sjukdom, som jag nämnde förefinnes med hänsyn till kommunikationerna, den har också regering och Riksdag börjat visa sig ha omtanke om, och däri ligger det hos befolkningen ett hopp och en väntan, att denna sjukdom skall grundligt botas, när vi en gång få inlandsbanan.

Det är sålunda, som sagdt, icke med ett förebrående sinne jag vill vädja till kammaren, utan på sakliga skäl. Jag vill då på ett åskådligt vis försöka något klargöra, hur saken ligger. Jag tänker mig då, att, om någon af herrarne, som icke har vandrat i lappmarkens bygder, skulle instundande sommar i juli månad göra en turistresa i dessa trakter och följa landsvägen så långt den räcker, och sedan, då man icke längre kan taga sig fram på denna, använda båtskjuts

han skulle möta många märkvärdigheter, han skulle få se den stor-slagna naturen med de vackert formade bergen, den frodiga skogen, de glittrande insjöarna med de lummiga holmarna, det klara sommar-ljuset, den friska växtligheten och sist men icke minst det gästvänliga folket. Men tänk, om en sådan turist stannar vid någon station på vägen och ser på kartan, skall han finna att på alla sidor härom, till höger och till vänster, på en mils, på tre mils, på tio mils afstånd, är det byar med sina fem och tio till tolf gårdar, som ingen väg ha att komma fram till utfartsleden. Hur kunna dessa lefva? Ja, det är frågan, och det är denna jag vill söka besvara här. Om den frågan skulle jag kunna hålla ett långt föredrag, men jag vill endast betona sakförhållandena. Det är så förhållandet, att största delen af spannmålen måste inköpas i närmaste stad och forslas ifrån järnvägsstationen; ty att odla säd lyckas sällan, kanske på sin höjd hvar tionde år. Hur går det då till att lefva för dessa bönder med sina stora familjer? De, som ha penningar och kredit, de måste i slutet af april eller första dagarne af maj köra hem så mycket mjöl och salt, att det räcker till nästa december månad. Och det går bra för dem, som kunna skaffa hem sina förnödenheter på detta sätt. Det finnes emellertid en hel massa folk, som hvarken ha penningar eller kredit, de måste lefva så godt de kunna tills sommaren kommer, då flottningsförtjänsterna inträffa eller de få börja med sin tjärbränning. Då måste de ut med sin ränsel på ryggen och köpa sina mjölsäckar och sönderdela dem så, att de kunna bära dem de långa vägarna på stänger. Vi kunna då förstå, hur förfärligt fördyrad brödfödan blir på detta sätt.

Här i detta speciella fallet är det ju icke fråga om några långa vägar, endast ungefär 11 kilometer. Här kan ju icke bli tal om några stora afstånd, men det är en än viktigare fråga det här gäller, det gäller en kyrkoby; och hvad kyrkobyen här i lappmarken är, det är något intressant att tänka på. Den är i miniatyr något för hela folket, som hör till kapellaget eller församlingen, af lika stor betydelse som Stockholm är för hela riket. Det är ifrån kyrkobyen, som all under-visning går ut, äfvensom allt ordningsväsen, all läkarvård, liksom äfven barnmorska, och där äro handelsmännen bosatta. Om nu ingen lands-väg finns och slädföret, vinterföret, hastigt slår om, så att handels-männen, som bo på kyrkoplatsen, icke hinna att forsla hem till sina förråd så mycket, att det räcker att sälja för hela sommaren, utan det tager slut, då skola vi tänka oss, hur det blir för dessa fattiga män-niskor, som först efter timmerflottningen eller efter tjärbränningen ha fått något, hvarmed de kunna köpa sin mjölsäck. När de gått en fem å sex mil och komma fram till kyrkoplatsen, så säger kanske handelsmannen: »Jag fick icke hem något mjöl i år, ty föret slog fel.» Då måste de vända om. Men däremot, då man har landsväg, är det alla årstider möjligt för handlandena att skaffa hem varor. Det är från den synpunkten sedt, som det för en kyrkoby är af synnerligen trängande vikt att hafva landsväg och det är därför så viktigt att reservationen här bifalles.

Jag vill också, medan jag har ordet, erinra om, att jag har sett exempel på, hvilken betydelse en landsväg har, synnerligast när den, såsom här i lappmarken, är något nytt och ovanligt. Jag lade märke

*Angående
anläggning
af väg
mellan Stor-
bäcks by
och Risbäcks
kapellkyrka.
(Forts.)*

*Angående
anläggning
af väg
mellan Stor-
bäcks by
och Risbäcks
kapellkyrka.
(Forts.)*

till en by, som var cirka 175 år gammal, ty så lång tid var det sedan den första nybyggaren slog sig ned där. I denna by hade eländet och dåsigheten varit hemma, så att kunde man göra anmärkningar mot många andra byar, så kunde man särskildt göra anmärkning mot denna, att den var ett hundra år efter sin tid. Men en landsväg kom och blef dragen genom denna by, som bestod af tio till fjorton bönder, och om några år voro nya byggnader uppförda, nya åkrar uppbrutna och lefnadssättet helt annorlunda än förut. Det blef en uppräckning, som var alldeles enastående, och detta skedde just genom landsvägen. Där besannades det gamla ordspråket, att »väg bryter bygd».

Ur dessa synpunkter har jag velat klargöra saken, fotad på den inledning jag här gjorde, nämligen, att jag icke vill göra anmärkning mot hvad som skett, utan endast uttala mitt hopp, att kammaren måtte fatta det behjärtansvärda i, att dessa människor få landsväg.

Till sist vill jag framhålla, att det är min öfvertygelse, att, om regering och Riksdag göra allt hvad göras kan för att bereda lappmarkens befolkning utfarsvägar, det skall blifva det vackraste bladet i den nu lefvande generationens historia.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den vid utskottets betänkande fogade reservationen.

Herr Ström i Transtrand: Herr talman, mina herrar! Det anförande, som den föregående ärade talaren hade, tarfarv egentligen icke något bemötande från utskottets sida. Han kunde, enligt mitt förmenande, lika gärna yrkat bifall till utskottets hemställan som till reservationen. Han talade om behovet i allmänhet af vägar uppe i dessa trakter, och därom torde vi litet hvar vara ense, att sådana behöfvas, men tillämpningen däremot på det här fallet passar icke så alldeles in efter de upplysningar, som talaren gaf. Här är nu fråga om en landsväg på ungefär en mil eller något litet däröfver ifrån allmänna landsvägen. Det kan däremot såsom han mycket riktigt upplyste, finnas byar på andra ställen, som ha fem och sex mil, ja kanske ända till tio mil till allmän landsväg. Det är sålunda icke alldeles säkert, att den här vägbyggnaden är så af behovet påkallad, som fastmer andra i dessa norrländska trakter kunna vara. Jag skall emellertid tillåta mig att något beröra särskildt de skäl, som varit för utskottet bestämmande, när det varit fråga om denna väg. Som herrarne behagade finna, så blef, när denna väg allra först var före inför häradsrätten, förslaget af ombuden afstyrkt, och häradsrätten afstyrkte också detsamma. Det var visserligen enskilda personer, som äfven där yrkade bifall till förslaget, och dessa personer framhöllo då med eftertryck, att dessa väghållningsskyldiga också hade *tillräcklig ekonomisk bärkraft* för att deltaga i kostnaden för denna väg. När frågan sedan kom inför Konungens befallningshafvande, så ålades de väghållningsskyldiga att bygga och underhålla vägen. Däröfver besvarade de sig hos Kungl. Maj:t, som frikallade dem från denna deras skyldighet. Sedan inkommo ett par personer, nämligen kapellpredikanten Vallberg och inspektoren Vikström, med framställning att vägen måtte anläggas uteslutande på statens bekostnad, i hvilket fall väghållningsskyldige förklarade sig villiga att underhålla vägen.

*Angående
anläggning
af väg
mellan Stor-
bäcks by
och Risbäcks
kapellkyrka.
(Forts.)*

Med anledning af denna framställning har Kungl. Maj:t i den nu förevarande propositionen föreslagit, att af de vägbyggnadsmedel, som dels voro anslagna och dels under den närmaste framtiden kunde vardas ställda till Kungl. Maj:ts disposition, måtte anslås nödiga medel till anläggning af omförmälda väg. Det är särskildt denna punkt, som utskottet nödgats fästa sig mycket vid, nämligen att man af de anslagna medlen skulle använda hvad som behöfdes för täckandet af *hela* kostnaden i stället för att anslaget, såsom eljest är regel, skulle utgå med endast två tredjedelar. Utskottet har därvid inhämtat, hur det förhåller sig med de medel, som äro att disponera. Såsom känt anslås årligen 1,250,000 kronor för vägbyggnader. Dessa medel äro redan disponerade för året, men nu finnas inne godkända vägplaner för en sammanlagd kostnad af 10,613,853 kronor. Märk, att det är *godkända* vägplaner till detta belopp. Om nu statsbidraget för dessa utginge, på sätt vanligen sker, med två tredjedelar, skulle sålunda erfordras 7,075,200 kronor. Och det är då lätt att räkna ut, att, om nu ifrågavarande anslag skulle beviljas att utgå med sitt fulla belopp, de af mig åsyftade väghållningsdistrikten skulle få vänta så mycket längre, innan de erhålla sina anslag; och om man ser efter hvarifrån dessa äro begärda, finner man, att från Vesterbottens län begärts 1,647,900 kronor, hvaraf staten skulle bidraga med två tredjedelar, och att Norrbottens län har^o begärt 1,019,200 kronor. Således komma de största anslagen till dessa nu här föreslagna vägbyggnader liksom äfven till de beviljade på Västerbottens och Norrbottens län. Följaktligen skulle, om det nu begärda anslaget utginge med fullt belopp, de andra väghållningsdistrikten, som möjligen vilja betala en tredjedel själfva, få vänta så mycket längre, och de ligga just i de trakter, som föregående ärade talare omnämnde. De skulle således bli lidande genom det nu framlagda förslaget. Utskottet har därför ansett, att man icke här skulle slå in på den principen att utbetala hela anslaget, utan fortfarande hålla fast vid den grundsatsen att bevilja två tredjedelar med hänsyn till de många kraf, som ställas på anslaget. Häremot torde möjligen anmärkas, att man förut frångått principen i vissa fall, och denna invändning är på sätt och vis riktig, åtminstone delvis. Men mestadels har dock Riksdagen fasthållit vid principen. Öfver-Kalix socken begärde sålunda år 1891 anslag till en väg, och ett sådant beviljades 1903—1904 till ett belopp af 22,600 kronor. År 1903 visade det sig, att man icke kunde fullborda vägen, och man begärde att *hela* kostnaden skulle utgå af de medel, som af Riksdagen voro anvisade till vägbyggnader. Denna begäran afslog Riksdagen år 1903 och följde därvid utskottet, som hade förklarat sig hysa allvarliga betänkligheter mot att tillstyrka upphäfvande af det fastställda bidraget af endast två tredjedelar och därför yrkat afslag. Sedan har visserligen 1905 års Riksdag beviljat medel till en väg i Enontekis socken att utgå med fullt belopp. Dock stipulerades vissa villkor med afseende på dagsverken och vidare bestämdes, att vägen, i stället för att man förut beräknat den till 4 meter, skulle byggas 3,6 meter bred.

I det här föreliggande förslaget är icke någon som helst inskränkning gjord, om icke möjligen med afseende på upplåtande af mark, utan tvärtom visar en jämförelse med det gamla förslaget, att man

*Angående
anläggning
af väg
mellan Stor-
bäcks by
och Risbäcks
kapellkyrka
(Forts.)*

höjt det först fastställda kostnadsförslaget ganska afsevärdt. Det var nämligen till en början upptaget till 77,200 kronor, men sedan har det blifvit ökad till 85,000 kronor, och detta motiveras därmed, att terrängen där uppe är så svår. Men om man nödvändigt skulle kosta på så mycket på denna vägbyggnad, blefve kostnaden, såsom herrarne finna, öfver 8 kronor per sträckmeter, och i kostnadsförslag jag känner från vägbyggnader i våra trakter, som äro ungefär jämförliga, möjligen med undantag af att där icke tarvas så mycket stensprängning, upptages kostnaden till endast omkring 4 kronor per sträckmeter. Vid sådant förhållande synes mig åtminstone tillbörligt, om äfven här såsom i Enontekis socken vägbredden kunnat minskas, så att anläggningen därigenom blifvit något billigare.

På grund af hvad jag anfört och på grund af de skäl, som utskottet i öfrigt framhållit, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hellberg: Herr talman! Bland alla önskemål, som framställdes till norrlandskommittén, uttalades intet mera allmänt än det af förbättrade kommunikationer. Den domsaga, inom hvilken den föreslagna vägen faller och som jag har äran representera, är synnerligen illa lottad på kommunikationer, hvarför beviljandet af det ifrågasatta vägaslaget synes mig både behöfligt och rättvist. En rättvis och billig sak tager sig alltid fram till ett lyckligt mål till slut, äfven om det dröjer, och därpå är denna sak ett bevis. Det var redan år 1903 man började tala om den här vägen, och vi ha kommit dit vi nu stå efter sex års tid. Jag frågar då: behöfs vägen, och hvad säga myndigheterna därom? Behöfs den icke, så är det icke värdt, att man kostar några ord därpå.

Jag har tagit med mig en karta öfver domsagan, för den händelse herrarne skulle vilja se på den ifrågavarande vägen. Detta föreställer Västerbottens västra domsaga med de socknar, af hvilka den består, Lycksele, Sorsele, Stensele, Tärna, Vilhelmina, Örträsk, Åsele och Dorotea. Detta är den ifrågavarande socknen. Den har förut en väg ifrån Åsele. Från Lycksele till Åsele är 10 mil. Från Åsele till Dorotea finns som sagdt väg, den röda af mig streckade linjen är den väg, som sedan blifvit anlagd och som går efter sjöarna till Storbäcks by. Sedan ha vi här Stora och Lilla Arksjön och Risbäcks kapell. Det är sålunda denna bit, som fattas af landsvägen. Det är bara en mil, sade herr Ström i Transtrand, men, må jag säga, hvilken mil! Det är så, att här icke finnes någon väg, endast en obetydlig gångstig utefter de här sjöarna, och stränderna af Arksjöberget skjuta ned i sjön, så att gångstigen blir sönderskuren och stenbunden. Vidare äro Arksjöarne mycket utsatta för stormar; på somrarna kan man knappast taga sig fram med båt och vintertiden blåser det så, att det knappast är möjligt att ploga snön och hålla vägen öppen.

Hvad säga nu myndigheterna om vägen? Anse de den behöflig?

Kronombudet, som bland andra blifvit ombedt att yttra sig, säger, att den skulle blifva af stor betydelse för byarna inom Dorotea socken, som icke har någon utfartsväg, det är 15 byar med omkring 500 invånare, som äro beroende af denna nu ifrågasatta väg, och att det icke

finnes någon annan väg än öfver Stora Arksjön, som de för närvarande kunna använda. Allt detta finnes framställt i den kungl. propositionen. Kronombudet säger vidare, att vägen öfver Stora Arksjön icke endast är besvärlig utan också farlig.

Häradsrätten har också sagt, att vägen skulle blifva af stor betydelse.

Konungens befallningshafvande har äfven sagt, att vägen skulle bidraga till den allmänna samfärdsels befämjande därigenom, att den skulle bilda ett förbindelseled mellan Storbäcks by och Risbäcks kapell och de många byarne där bortom med deras till flere hundra personer uppgående befolkning. Äfven Konungens befallningshafvande framhåller sålunda vikten af denna väganläggning, och ett ytterligare skäl härtill finner den i den omständigheten, att det varit missväxt i dessa trakter under de senare åren och särskildt under 1907, hvarför folket behöfver extra arbetsförtjänst. Kronofogden i domsagan har också tillstyrkt anläggningen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vid hvars uttalande man väl också måste fästa icke så litet afseende, säger likaledes att vägen skulle vara af stor betydelse just för den talrika befolkning här, som är så vanlottad i kommunikationshänseende, och att den synes böra komma till utförande *redan nu* samt att väganläggningen uteslutande bör ske på statens bekostnad. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, att Riksdagen utan iakttagande af det villkor, att statsbidrag för väganläggningar icke må utgå med högre belopp än två tredjedelar af den för väganläggningen beräknade kostnaden, måtte godkänna, att den blefve anlagd helt och hållet på statens bekostnad.

Så är det en annan fråga: har socknen råd att själf bygga denna väg? I den kungl. propositionen framhålles, att distriktet för sitt vägväsen haft en årlig utgift af 8,000 kronor samt med omkring 95,000 kronor bidragit till den väg, som här på kartan är utmärkt med ett rött streck, för hvilken vägbyggnad distriktet nödgats upptaga lån, som ännu vore obetalta. Kungl. Maj:t anför också, att socknen icke har råd och att socknen icke bör åläggas att anlägga denna väg. Den har, säger Kungl. Maj:t, ett oguldet belopp af 17,000 kronor, hvartill kommer en synnerligt hög vägskatt. Pastorn i Risbäcks kapell, hvilket sålunda icke har någon utfartsväg, säger också, äfven han, att socknen icke har råd att fullborda vägen. Kostnaden för väganläggningen är enligt de sista beräkningarne 85,000 kronor. Men som herrarne veta är det endast $\frac{1}{3}$ här af som Riksdagen behöfver bevilja, alltså omkring 28,000 kronor. Men socknen har icke råd att erlægga denna vägbyggnadskostnad, ty om den själf skulle ikläda sig den, skulle vägen icke kunna komma till stånd inom de närmaste 15 å 20 åren. Sedan 1895 har af väghållningsdistriktet för vägarbeten utbetalts 112,000 kronor. Ursprungligen hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett, att vägen icke skulle kosta mera än 77,000 kronor, men till följd af de ovanligt svåra terrängförhållandena blef den jämförelsevis dyrbar. Därtill kommer, att arbetspriser och priserna för material stigit samt att i Lappmarken finnes jämförelsevis liten tillgång på yrkesarbetare, hvilket allt fördyrar väganläggningen. De väghållningsskyldige ha åtagit sig att

*Angående
anläggning
af väg
mellan Storbäcks by
och Risbäcks
kapellkyrka.
(Forts.)*

Ägända anläggning af väg mellan Storbäcks by och Riebbäcks kapellkyrka. (Forts.)

ansvara för vägens framtida underhåll, hvarigenom hvarken regering eller Riksdag skulle komma att sedermera behöfva bidraga till dess underhåll med ett öre.

Kungl. Maj:t säger också, att vägen är af behovet påkallad, att vägen bör anläggas såsom landsväg, sålunda af samma bredd som den här rödkritade vägen och i dess omedelbara fortsättning, som jag förut visat.

Statsutskottet har i det stora hela ställt sig välvilligt till saken, men dock afstyrkt förslaget hufvudsakligen på två motiv. Utskottet anser nämligen att behovet af denna väg för närvarande icke är så trängande. Utskottet har kommit till denna mening, fastän, som herrarne funnit, alla myndigheter, som hörts, varit af en helt annan åsikt. Vidare säger utskottet, att, om detta anslag delvis eller till fullo disponerades för denna väganläggning, andra vägföretag därpå skulle komma att lida. Därom kan jag icke yttra mig, men kanske finnes det andra här i kammaren som kunna upplysa huru det förhåller sig med denna sak. Utskottet kan dock icke bestrida, att ett *kännbart behof* af vägen i fråga föreligger samt att Dorotea väghållningsdistrikt för närvarande är så betungadt af kostnader för väganläggningar, att det icke utan stor svårighet kan ytterligare belasta sig med utgifter för sådant ändamål.

Bristen på kommunikationer gör sig särskildt gällande i norra Sverige och väghållningsbördan är där tyngre än i de södra delarna af landet. Jag och den befolkning, som jag har äran representera, äro mycket tacksamma för hvad regering och Riksdag hittills beviljat för väganläggningar däruppe, men skulle Västerbottens län under de följande decennierna icke erhålla större anslag än det fått under det senast flydda, så tror jag — det har jag hört uppgifvas af personer som äro inne i dessa förhållanden — att det kommer att dröja fram emot 30 år, innan de nu planerade vägföretagen skulle kunna komma till utförande. Jag ber att herrarne måtte behjärta detta, innan I afgifven eder röst i denna fråga.

Herr talman, jag ber få yrka bifall till den vid utskottsbetänkandet fogade reservationen.

Chefer för civildepartementet, herr statsrådet greve Hamilton: Herr talman, mina herrar! De båda talare, som här yttrat sig till förmån för reservationen, ha så fullständigt och så väl redogjort för de skäl, som tala för Kungl. Maj:ts proposition, att jag därom ingenting behöfver orda, och i själfva verket har utskottet också erkänt, att detta är en behjärtansvärd sak. Såvidt jag fattat utskottet rätt, har det egentligen ställt sig afvisande af principiella skäl. Utskottet anser, att, om ett sådant anslag som detta skall beviljas, det icke bör utgå från allmänna vägbyggnadsfonden, som behöfs så innerligt väl på andra håll, utan — jag förmodar, att det är utskottets mening — att Kungl. Maj:t bör begära ett särskildt anslag. Därtill vill jag emellertid anmärka, att det icke är så synnerligen stort belopp, som skulle extra utgå från allmänna vägbyggnadsfonden, ty för den händelse väghållningsskyldige kunde tillskjuta en tredjedel, skulle Kungl. Maj:t ha rättighet att gifva två tredjedelar. Det är sålunda blott

fråga om att bevilja 28,000 kronor, som eljest icke skulle utgå från fonden. Men därvid ber jag att få framhålla och understryka, att hittills både statsutskottet samt Kungl. Maj:t och Riksdagen haft en alldeles motsatt uppfattning i detta fall. Riksdagen har många gånger på Kungl. Maj:ts framställning gifvit våghållningsdistrikten dispens från skyldigheten att utgifva den tredjedel af beloppet, som de ha att erlägga, och detta just då det varit fråga om aflägsna fjällbygdsvägar i Norrland. Jag skall icke besvåra herrarne med att räkna upp alla de under senaste åren förekommande fall, och för öfrigt är det svårt att minnas alla namnen på lappmarkssocknarna, men jag vill blott säga, att det skett sedan år 1891 6 å 7 gånger och senast år 1905, då Kungl. Maj:t inkom med en begäran alldeles liknande den nu förevarande. Då afslog icke Riksdagen Kungl. Maj:ts hemställan, utan biföll den, men ansåg, att Kungl. Maj:t borde försöka att få våghållningsskyldige att bidraga med arbetskraft och naturaprestationer. Det gjorde också Kungl. Maj:t, men vederbörande socknar voro så fattiga, att de icke kunde komma ut med detta villkor, hvadan det icke den gången var till något gagn. Ett sådant villkor hade kunnat uppställas här, men då af allt framgår, att man inom det nu ifrågarörande våghållningsdistriktet har det synnerligen svårt ställt i ekonomiskt afseende, ansåg sig icke Kungl. Maj:t böra ställa upp det.

Den ärade ledamoten af statsutskottet, som här uppträd, erinrade om att en liknande framställning från Öfver-Kalix socken blef afslagen. Det är dock den skillnaden, att detta distrikt hade fått ett anslag och åtagit sig att lämna en tredjedel, men att det icke gick i land härmed, och detta var ju betänkligt. Jag kan emellertid peka på en mängd fall, då man i fråga om fjällbygdsvägar tillämpat en helt annan princip än den utskottet här velat göra gällande.

Det är blott dessa upplysningar jag velat lämna.

Herr Lindhagen: Föregående talare ha ju redan delvis så välutvecklat själfrva behovet af väganläggningen, att jag icke behöfver gå in på den saken, men med anledning af hvad herr Ström i Transtrand yttrade, vill jag något beröra, hur frågan ställer sig ur riksdagssynpunkt och ur prejudikatsynpunkt.

Det har alltid varit så, att man icke kunnat undgå att i vissa exceptionella fall föreslå och besluta, att statsverket ensamt skolat bekosta väganläggningar i de stora obygderna, och det har, såvidt jag vet, särskildt inträffat i fyra fall, nämligen i fråga om militärvägen till Glometräsk samt mellanriksvägen, genom Tärna, och vägarne till Arvidsjaur och Karesuando. Statsverket har i dessa fall byggt hela vägen, men underhållet har lagts på den fåtaliga befolkningen, och detta är ju ett missförhållande, som egentligen icke borde förekomma. När nu norrlandskommittén skulle taga hand om denna fråga, kom den till det resultat, att det vore alldeles nödvändigt att i princip fastslå, att för dessa byar här uppe statsverket skulle i större omfattning än hittills både bygga och underhålla vägar, icke som regel, men i vissa undantagsfall. Norrlandskommittén gjorde en framställning i detta afseende, och denna behandlades af civilministern i 1906 års statsverksproposition. Under behandlingen af anslaget till nya vägar

*Angående
anläggning
af väg
mellan Stor-
bäcks by
och Rishäcks
kapellkyrka.
(Forts.)*

*Angående
anläggning
af väg
mellan Stor-
bäcks by
och Risbäcks
kapellkyrka.
(Forts.)*

och omläggning af gamla förklarade sig civilministern visserligen anse framställningen fullkomligt riktig, men han framhöll tillika, att man icke kunde uttala någon allmän princip, utan att frågan måste lösas i hvar fall för sig. Det är klart, att denna uppfattning är den rätta, och mot densamma gjorde statsutskottet icke någon erinran denna gång, och så beviljades anslaget för nya vägar och för omläggning och reparation af sämre gamla vägar.

Nu har det kommit fram ett sådant fall, där det förutsättes en särskild pröfning, och då vill jag göra gällande, att, enär norrlands-kommitténs framställning icke pröfvats i vidare mån än som skedde år 1906, vi nu kommit så långt, att vi böra i de särskilda fallen fästa mera uppmärksamhet vid densamma än hittills. Då gäller det se till, om icke Kungl. Maj:t här dragit fram ett exempel, då staten bör bygga vägen. Jag behöfver icke upprepa hvad som sagts om själfva behofvet af vägen. Det framgår bäst däraf, att Konungens befallningshafvande i administrativ väg ålagt väghållningsskyldige att bygga denna väg fram till Risbäcks kapellag, som just är en kyrkoby och sålunda ett centrum, som särskildt behöfver komma i förbindelse med det öfriga landsvägsnätet. Herr Ström i Transtrand framhöll visserligen, att det blott vore en mil kvar af vägen att bygga, men att mångstades tio mil långt bort belägna byar icke hade någon väg. Det är sant, men därigenom att vägen drages fram till Risbäck, komma kanske en hel del längre bort belägna byar att få nio mil till vägen i stället för tio.

Nu är det verkligen så, att man icke har någon föreställning här nere i landet om hur fattigt dessa socknar hafva det och hur oerhördt väghållningsbesväret tynger på dem. Det är ganska vanligt, att de ha fem till tio mil till det vägstycke de ha att underhålla. Det är ingen möjlighet för detta folk att utan att digna under den enorma bördan åtaga sig byggandet af alla de vägar, som måste läggas genom dessa glest befolkade marker, hvadan statsverket *måste* träda emellan.

Statsutskottet förmenar, att ett beviljande af anslaget skulle innebära en orättvisa gentemot alla andra väghållningsdistrikt, som begärt anslag och gått med på villkoret att bidraga med en tredjedel af kostnaden. Men utskottet har icke ens gjort någon undersökning, huruvida behofvet i dessa fall är mera trängande, utan det vill gifva dessa andra distrikt företrädesrätt, blott därför att de vilja bidraga med sin tredjedel. Men icke får man resonera på det sättet.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till reservationen, och jag tycker särskildt, att, då Riksdagen förut i dag med frikostig hand beviljat ett anslag på 175,000 kronor för en tillfällig kunglig eriksgata, Riksdagen skäligen icke kan underlåta att bevilja medel till en bestående utfartsväg för dessa fattiga lappmarksbor, som icke själfva ha någon möjlighet att bekosta densamma.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad, framställde herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag därå och bifall i stället till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning; och förklarade herr talmannen sig anse den sistnämnda propositionen hafva flertalet röster för sig. Som likväl vote-

ring begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med afslag å statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 70, bifaller Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan.

Voteringen utföll med 97 ja mot 74 nej; och hade kammaren alltså med afslag å utskottets hemställan bifallit Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

§ 10.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *Meurling*, n:o 223, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrifning m. m.;

herr *Rydén*, n:o 224, om en extra inkomstskatt för år 1910 å inkomster af 25,000 kronor och därutöver; och

herr *Persson* i Stockholm, n:o 225, om ändrad lydelse af 60, 65 och 75 §§ riksdagsordningen.

Dessa motioner blefvo lagda på bordet.

Vidare afgaf herr *Byström* en motion i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående folkskoleväsendet i vissa städer m. m.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 226, blef på begäran genast remitterad till lagutskottet.

Kammarens ledamöter åtskildes häruppå kl. 4.40 e. m. för att åter sammankomma kl. 7 e. m., då detta sammanträde enligt utfärdadt anslag komme att fortsättas.

In fidem
Per Cronvall.